

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Första Kammaren. N:o 30.

Onsdagen den 25 April.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollet för den 17 dennes, äfvensom förslag till Kam-
marens underdåniga skrifvelse med anmälan om den till följd af gods-
egaren J. A. Björklunds död inom Kammaren uppkomna ledighet.

Upplästes ett af Herr *J. Petersson* inlemnadt memorial af följande
lydelse:

Att få vistas frånvarande från Riksdagen under 14 dagars tid, räk-
nadt från den 30 dennes, anhålles vördsamt.

J. Petersson.

Stockholm den 25 April 1877.

Denna anhållan bifölls.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 18 och 21 dennes
bordlagda memorial n:o 52, med förslag till åtskilliga af de stadganden,
hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 18 och 21 dennes
bordlagda memorial n:o 12, i fråga om godtgörelse till Byggmästaren
vid Riksbankens pappersbruk, Verkmästaren derstädes F. Bladin för
arbeten och tillsyn vid återuppbyggandet af det så kallade nedre bruket
vid Tumba.

Föredrogs ånyo Särskilda Utskottets för behandling af Kongl. Maj:ts *Förslag till*
nådiga proposition med förslag till utsökningslag och i sammanhang *utsökningslag.*
dermed erforderliga författningar den 18 och 21 dennes bordlagda ut-
låtande n:o 1, i anledning af samma nådiga proposition.

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

Härvid anmälde sig och yttrade Herr Stråle: I afseende på föredragningen af detta betänkande tillåter jag mig vördsamt hemställa, att Utskottets betänkande må *punktvís* och de i hvardera punkten tillstyrkta lagförslag *paragrafvís* föredragas, med iakttagande:

dels särskildt i fråga om förslaget till utsökningslag:

att 2, 3 och 4 §§ samtidigt föredragas;

att 24 § ej må till pröfning förekomma förr än 54 § blifvit afgjord och derefter beslut fattadt om den af Utskottet uteslutna 54 § i *Kongl. Maj:ts förslag* kommer att förfalla;

att 33, 34, 35 och 36 §§ på en gång till behandling företagas; att med afgörandet må anstå:

af 48 § till dess 107 § blifvit genomgången;

af 85 § till dess 94 § blifvit pröfvad; och

af 105 § till dess beslut angående 127 § blifvit fattadt; samt

att *hvarje kapitels öfverskrift* må föredragas efter det de dertill hörande paragrafer blifvit behandlade;

dels ock i allmänhet

att först sedan hvardera lagförslaget blifvit genomgånet, detsamma *titel* och derefter *Utskottets hemställan* om förslagets antagande må blifva föredragne; samt

att Utskottet, för den händelse lagförslagen eller något af dem skulle i vissa delar komma att af den ena eller andra Kammaren återförvisas, må lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de paragrafer, hvilka må hafva blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunna föranledas.

Till detta förslag lemnade Kammaren, uppå gjord proposition, sitt bifall.

1:sta punkten, innehållande Utskottets förslag till utsökningslag.

1 Kap.

1 §.

Herr Stråle: Som af lagförslaget inhemtas, har Kongl. Maj:t här såsom en allmän regel föreslagit, att magistraten skall i rikets samtliga städer vara öfverexekutor; hvaremot i 24 § promulgationslagen Kongl. Maj:ts förslag och 23 § i Utskottets förslag lemnas en utväg öppen för de städer, som önska undgå denna anordning, att erhålla Kongl. Maj:ts medgifvande till att få vidblifva det gamla. På de skäl jag i min reservation anför har jag trott, att det vore lämpligare, om man gått till väga på motsatt sätt, så att städerna hade kunnat på grund af ansökning hos Kongl. Maj:t erhålla förordnande för sina magistrater att vara öfverexekutorer, hvaremot de städer, som icke gjorde någon ansökning, borde från detta bestyr vara befriade. Ty lika gifvet som det synes mig vara, att våra större sjöstäder, der icke landshöfdingeresidens finnes, såsom Norrköping, Sundsvall, Helsingborg, Ystad, Karlshamn med flere, skulle begagna sig af en sådan rättighet, lika osannolikt

torde det vara, att någon egentlig fördel skulle för åtskilliga af våra småstäder uppkomma deraf, att de mottoge ett sådant uppdrag med åtföljande kostnader. — Jag anser mig emellertid i det skick lagförslaget nu föreligger icke böra göra något yrkande, utan anhåller att genom detta mitt anförande till protokollet få hänvisa till den reservation jag i ämnet afgifvit.

*Förslag till
utskottningstag.
(Forts.)*

Grefve Horn: Vid det förhållande, att den föregående talaren icke framställt något yrkande på bifall till sin reservation, har jag icke mycket att orda om den nu föreliggande paragrafen. Sak samma torde det i sjelfva verket vara, antingen magistraten enligt regeln är öfverexekutor eller endast för sådant fall att Kongl. Maj:t dertill gifver tillstånd. Då för öfrigt den föreslagna 24 § i promulgationslagen innehåller, att anstånd med den nya anordningens genomförande skall ega rum, *der Konungen finner, att i någon stad magistraten lämpligen icke bör vara öfverexekutor*, så torde det väl vara Konungen, som förordnar, om magistrat i detta hänseende får bibehålla samma ställning som förut, det vill säga förblifva underexekutor under Kongl. Maj:ts Befallningshafvande såsom öfverexekutor. Det beror således icke på magistraten ensam att göra ansökning om befrielse från det ifrågavarande uppdraget, utan det beror, såsom jag har föreställt mig saken, på Kongl. Maj:t att höra staden, huruvida den vill bekosta stadsfogdes anställande och i öfrigt ordna förhållandena i detta afseende efter den nya utskottningens lagen. Går staden in härpå, då lär väl Kongl. Maj:t förordna dess magistrat att vara öfverexekutor, i annat fall icke. — Jag har, hvad den nu föreliggande paragrafen angår, icke annat att tillägga, än att Utskottet i densamma tillåtit sig göra en liten förändring; men denna förändring är af oväsentlig beskaffenhet och afser endast att åstadkomma ett förtydligande af vissa i lagen förekommande föreskrifter och uttryck på senare ställen; det utgör nemligen endast en definition på hvad i denna lag menas med *öfverexekutor på landet*. Dertill hänföres nemligen här äfven de städer, som lyda under landsrätt; och det är för att slippa göra omskrifningar angående dessa städer, som Utskottet föreslagit denna förändring. Jag får således anhålla om bifall å den föreliggande paragrafen enligt Utskottets förslag.

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Jag anhåller endast att få tillkännagifva, att jag för min del icke har någon anledning att motsätta mig den ändring eller det förtydligande, som Utskottet här vidtagit i Kongl. Maj:ts proposition, och får därför, särdeles då icke något annat yrkande blifvit framställt, anhålla, att Utskottets redaktion af paragrafen måtte godkännas.

Öfverläggningen förklarades slutad och §:n bifölls.

2, 3 och 4 §§ i ett sammanhang.

Biföllos.

Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

5—11 §§.

Biföllos.

Första Kapitlets rubrik.

Godkändes.

Kap. 2.

12 §.

Grefve Horn: Denna paragraf är kanske den viktigaste af alla i det föreliggande lagförslaget. Den uppdrager nemligen gränsen för öfverexekutors befogenhet att pröfva utsökningsmål, och den står i ett visst sammanhang äfven med § 55, som handlar om utmätning för fordran, som grundar sig på auktionsprotokoll.

Den nya lagberedningen upptager bland motiven till sitt förslag, hvarpå det föreliggande är grundadt, att 1734 års utsökningslag icke medgaf utsökning för andra fordringar än sådana, som grundade sig på klara förskrifningar eller gode mäns utslag, och att det endast vore en *praxis*, som utvecklat sig, att öfverexekutor pröfvade äfven andra fordringar än dem, som grundade sig på slika fordringsbevis. Särskilda Utskottet har, enligt hvad man ser af dess motiv, hyllat samma uppfattning; men jag kan för min del icke biträda den, ty 1734 års lag säger i 1:sta och 2:dra kapiteln af utsökningsbalken ingenting om beskaffenheten af de fordringar, som af öfverexekutor skola prövas, utan upptager endast regler för förfaringssättet, då gäldenär skall sökas för en *fordran*. Väl talar den i 4:de kap. om, huru det skall tillgå, då man söker gäldenär på grund af klara förskrifningar eller gode mäns utslag, men detta kapitel gäller endast för utsökning på grund af slika handlingar och förbjuder icke genom något ord, att fordringar, som uppkommit genom andra förhållanden, få utsökas. Denna åsigt har också gjort sig gällande hos öfverexekutorerna, ehuru väl det vill synas, som några af dem i början hyst ett visst dubium om utsökningsbalkens tillämpning. Redan år 1740 utkom derföre ett Kongl. bref, som förklarade, att bruksräkningar skulle höra till sådana papper, som kunde ligga till grund för utsökning; och 1767 emanerade ett Kongl. cirkulär, deri Kongl. Maj:t förelade sina Befallningshafvande, att dessa, *så kärt det dem vore att undvika laga ansvar*, skulle, för den allmänna affärsverksamhetens skull, pröfva räkningar i allmänhet. Detta visar, efter min åsigt, att icke endast *praxis* utbildat det förhållande, att fordringar, som grunda sig på annat än klara förskrifningar och gode mäns utslag, af öfverexekutorer i allmänhet till pröfning upptagas, utan det visar att öfverexekutorerna göra det till följd af föreskrifterna i utsökningsbalken. Den äldre lagberedningen och lagkomitén gjorde icke heller någon skilnad på fordringsbevisens beskaffenhet i afseende på exekutorernes befogenhet att pröfva fordringar, utan ansågo, att alla fordringar kunde vara utsökningsbara. Det är väl också helt naturligt, att i vårt land, der vi icke haft eller hafva permanenta domstolar på

landet, i synnerhet mindre fordringar, hvilka ofta icke grunda sig på de tvenne nyssnämnda slagen af fordringsbevis, böra kunna utsökas på en lättare väg och på ett mindre dyrbart sätt än genom anlåtande af landtdomstolarne med deras tunga och för rättsökande kostsamma former. Dessutom är det af mycken vikt för affärsverksamheten, att fordringsegare icke i årtal behöfva vänta på utbekommandet af sina fordringar. Ligger det måne något ondt deri, att öfverexekutor pröfvar giltigheten af en fordran, som grundar sig på en handling af annat slag än de i förevarande paragraf omnämnda? Jag tror det icke. Erfarenheten har icke visat, att så är förhållandet, utan tvärt om visat, att af 100 utsökningsmål, som gällt fordringar af nämnda beskaffenhet, hafva 80 med lätthet blifvit afgjorda, nemligen på det sättet, att öfverexekutor endast behöft meddela kommunikationsresolution, efter hvars delgående gäldenären godvilligt betalat. Jag tror icke, att det blef så enkelt, om hvarje fordran skulle utsökas genom stämning till häradsrätt. Ett sådant rättegångssätt skulle blifva bra mycket besvärligare och dyrbarare och kunde förorsaka obehöfligt dröjsmål med fordringens utbekommande, då gäldenären ofta vill draga ut på tiden med fordringens gäldande och vid domstol skulle göra flera försök att krångla, än om han blifvit sökt hos öfverexekutor. För öfverexekutor åstadkomma också sådana ärenden ganska ringa besvär, ty, såsom jag nämnt, fordra 80 procent af dessa mål icke vidare handläggning än meddelande af en kommunikationsresolution; och på de öfriga afgifves endast ett mycket enkelt utslag på några rader, innehållande antingen bifall till ansökningsingen eller förklarande, att målet anses såsom tvistigt. Skall målet deremot komma till Häradsrätten med dess tunga former, åstadkommes mycken tidspillan, kostnad och besvär genom det då erforderliga skrifteri, stämning, delgifning, protokollslösen, meddelande af utslag m. m. Domarena äro dessutom redan i allmänhet öfverhopade med göromål i sina ofta stora domsagor; och jag vill påstå, att deras göromål genom tillägget af de flesta utsökningsärendena skulle blifva, om icke fördubblade, så åtminstone betydligt större än hittills. Jag skulle gerna gå in på den föreslagna anordningen, om den kunde leda till den önskvärda följden, att vi finge mindre domsagor och flera domare; men derom kunna vi icke hafva mycket hopp. Hade vi dermot permanenta domstolar på landet, är jag af den åsigt, att icke ens de fordringsbevis, på grund af hvilka man, enligt 12 §:n, får söka hos öfverexekutor, borde af honom pröfvas. Om domare på landet hade mindre domsagor och ständiga sammanträden, ville jag att alla exekutionsmål skulle af dem handläggas, dock under lättare och mindre dyrbara former än nu. Dessa mål kunde nemligen af domaren behandlas efter samma procedur, som för närvarande användes hos öfverexekutorerne.

Inom Utskottet framställde jag i afseende å anordningen af omförmälda förhållanden alternativa yrkanden. Det ena framställde jag vid behandlingen af 12 §; och det gick ut derpå, att rätt till utsökning skulle utsträckas äfven till andra fordringar än sådana, som grunda sig på de i 12 § omförmälda handlingar, således äfven till sådana, som grunda sig på räkning, auktionsprotokoll m. m. Detta vann icke gehör; och därför, när vi kommo till 55 §, som medgifver rätt till utmätning å auktionsfordringar under villkor, att gäldenär skriftligen eller vid

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

*Förslag till
utsökningslag.* utmätningstillfället erkänner gälden — ett stadgande, som af flera utländska lagstiftningar är antaget — yrkade jag, att till nämnda paragraf skulle göras ett tillägg, hvarigenom ett så beskaffadt förfarande skulle under vissa vilkor få ega rum äfven för andra fordringar än de i paragrafen omförmälda. För mig är det likgiltigt, om rätten att utsöka fordringar utsträcker genom en särskild förändring i 55 § eller genom ett tillägg till 12 §; men min öfvertygelse är, att vi i vidsträckt mån strypa affärsverksamheten, om vi hindra affärsmän från att såsom hittills utsöka fordringar äfven på grund af räkningar.

Det har framhållits, att, om vi fortfarande tillstodde utsökning på grund af räkningar, skulle vi derigenom bidra att gynna konsumtionskrediten. Jag tror icke, att den skulle minskas mycket genom borttagande af nämnda rätt till utsökning. För 9 år sedan vidtogs en sådan mot konsumtionskrediten rigtad åtgärd genom borttagande af handelsräkningars vitsord mellan köpmän och enskilde; men det har icke visat sig att syftmålet vunnits. Vi måste på samma gång äfven tänka på en annan kredit, som är näringsidkarnes och landtmännens kredit. De hafva icke alltid till hands penningar för inköp af det råmaterial eller det utsäde, som de behöfva, utan måste taga det på kredit, till dess de fått sälja sina produkter. Jag tror icke, att det vore nyttigt att strypa äfven denna kredit.

Föreliggande lagförslag bibehåller i 55 § rättigheten att på ett mycket lätt och vigt sätt utsöka auktionsfordringar. Männe dessa äro värda mera skydd än fordringar på grund af räkning? Männe det icke köpes lika mycket konsumtionsvaror på kredit på auktionerna som i handelsbodarna? Jag tror, att så sker; och hvarför bör det icke betalas kontant lika väl på en auktion som i en handelsbod? Jag ser deri ingen skilnad; och om man vill uppställa en skilnad, såsom nu är fallet, så kan man icke undvika fortvaron af de betänkliga förhållanden, som hafva sin grund deri, att personer inställa sig å auktionerna och handla der just för kreditens skull.

Jag har, såsom Herrarne märkt, reserverat mig mot 55 §; och jag har ännu, när densamma kommer före, yrka på densammas återremitterande till Utskottet för en redaktionsförändring i den syftning jag påpekat. Då den föreliggande paragrafen står i nära sammanhang med den 55 och då det kan vara möjligt, att Utskottet eller Kammaren hellre vill gå in på ett tillägg till 12 § än en förändring i den 55:te, så tror jag, att det vore lämpligt, om Kammaren är af den åsigt jag uttalat, att återremittera äfven den 12 §, på det att Utskottet må hafva fria händer. Jag vill tillägga, att jag icke är ensam om min nu uttalade åsigt. Fyra ledamöter af Högsta domstolen hafva nemligen ansett det vara betänkligt, att under nuvarande förhållanden minska rätten att utsöka fordringar på sätt det föreliggande förslaget utvisar; och för att icke vara alltför vidlyftig, vill jag endast hänvisa till Högsta domstolens yttrande öfver denna paragraf å sidan 104 i den Kongl. propositionen.

I afseende på lagförslaget i öfrigt finner jag det i de flesta delar utmärkt; och jag skulle önska framgång åt de flesta af der intagna stadganden. Genom detta förslag är ett stort framsteg gjordt för vårt utsökningsväsende, icke minst med afseende på ordnandet af myndig-

heterna och införandet af raskare verkställighetsåtgärder samt i sammanhang dermed inskränkandet af de numera obehöfligt långa fatalietiderna, hvilken inskränkning innebäres deri, att man icke afvaktar att gäldenären skall delgifvas utslaget och att klagotiden icke räknas från delgifningsdagen. Den enda försämring af vår nu gällande utsökningslagstiftning, som jag kunnat upptäcka, är stadgandet i 12 §; men dessutom finnes i förslaget ett stadgande, som åtminstone icke utgör någon förbättring och som jag längre fram skall underkasta en granskning.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: Jag ber att få förutskicka den erinringen, att vid alla de tillfällen, då jag förut varit påkallad att yttra mig i afseende å exekutionsväsendet, jag alltid hyst den åsigten, att de administrativa myndigheterna borde handhafva detsamma och att det icke borde läggas under domstolarne. Jag nämner detta endast för att tydliggöra, att jag icke, då jag nu röstar för bifall till den föredragna paragrafen, gör detta i den önskan eller förmodan, att domstolarnes behörighet i skuldfordringsmål derigenom skulle blifva ökad. Tvärtom skulle jag beklaga, om så blefve förhållandet; men, som sagdt, jag tror icke, att man behöfver frukta därför. Hvad jag deremot tror, det är att de oreglerade fordringarnes antal genom en sådan anordning skulle förminskas; ty då man icke kan så lättvindigt som hittills besvåra Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på grund af en lös fordran, som icke är erkänd af gäldenären, lär man väl icke dröja med att få en sådan fordran förvandlad till ett ordentligt fordringsbevis, som är lämpligt att anhängiggöra hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Då man under nuvarande förhållanden dröjer dermed, så är det därför, att man vet, att man kan gå till denna myndighet med hvilka anspråk som helst och med mera eller mindre sannolikhet att få ut sin rätt. Ser man till, huru förhållandena i detta afseende för närvarande äro, hvarpå jag såsom exempel vill anföra, att, efter hvad i Utskottet blifvit uppgifvet, under ett år 12,000 utsökningsmål förekommit i ett enda län, så tycker jag verkligen det kan vara skäl att se till, huruvida icke åtskilliga tusenden af dessa mål aldrig hade bort komma under Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning. Det är visserligen sant, att de flesta stannat der, och att vederbörande i vissa fall nöjt sig med en kommunikationsresolution eller något dylikt. Men jag tycker i alla händelser, att ett så stort antal mål vittnar om, att man icke alltid har klara och tydliga fordringar, utan att man löper åstad, antingen man har sannolikhet för att få ut någonting eller icke. Jag tror för min del, att den rätta synpunkten i denna fråga är den, att, på samma gång man ökar snabbheten i de exekutiva myndigheternas behandling af skuldfordringsmål, man tillika fasthåller den grundsatsen, att fordringar, som utsökas genom de administrativa myndigheterna, böra vara erkända af gäldenären.

Den siste talaren har uttalat den förmodan, att den nu ifrågasvarande bestämmelsen skulle afse att minska konsumtionskrediten. För min del har jag icke tänkt mig något annat ändamål dermed, än att allmänheten borde vänja sig vid att på hvilka fordringar som helst, de må vara tillkomna genom konsumtionskredit eller på annat sätt, lemna ordentliga papper. Det kan icke vara till men för någon; och de som äro gäldbundna kunna icke hafva något deremot. För öfrigt ber jag

*Förslag till
utsökningslag.* att få fästa uppmärksamheten på, att, då Riksdagen upphäft handelsboks
(Forts.) vitsord gent emot enskilde, skulle det vara en stor oegentlighet att i lag medgifva, att enskilde personer få hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kräfvas på oaccepterade räkningar, som icke äro något annat än utdrag ur dessa handelsböcker, hvilkas vitsord man icke längre erkänner.

Jag yrkar bifall till paragrafen sådan den i Utskottets betänkande förekommer.

Herr Stråle: Den förste talaren har rätteligen hänvisat till Kongl. Förordningen den 19 April 1740 och Kongl. Cirkuläret den 5 Februari 1767, som verkligen angifva ett sätt att göra räkningar exigibla. Men han omtalade icke Kongl. Förordningen den 28 Juni 1798, som uttryckligen förklarar, att räkningar visserligen kunna blifva utmätningsgilda, äfven om gäldenär icke meddelar något godkännande af räkningen, men endast med vilkor, att han "ej heller inom sex månader efter deraf bevisligen erhållen del densamma genom laga rättgång klandrar"; således en väsentlig förändring eller inskränkning i de föregående författningarnas bestämmelser i detta afseende. Sedermera hafva, såsom den senare talaren anförde, först med Kongl. Förordningen den 6 Oktober 1848 och sedermera genom Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855 åtskilliga olika föreskrifter i detta ämne meddelats, och slutligen har, såsom samma talare påpekade, Kongl. Förordningen den 12 September 1868 alldeles upphäft allt vitsord på grund af bok mot enskilde och erkänt det endast emellan köpmän. Vill man nu gifva sig in på att tillåta lagsökningar på grund af räkningar, så frågar jag, huruvida öfverexekutor skall upptaga till behandling alla uppgifna fordringsanspråk, som stödjä sig på ett af fordringsegaren underskrifvet papper eller om man skall skilja mellan de fordringsegare som hafva skyldighet att föra bok och andra? Möjligen svarar man, att endast de, som hafva sådan skyldighet, skulle få rättighet att göra utdrag derur och på grund deraf utsöka sin fordran. Då skulle således den mindre landthandlaren få en sådan rättighet; men den större jordbrukaren, som för sin rörelse har fullständigt kontor och för ordentliga räkenskaper, huru skulle det gå med utdrag ur hans böcker? Jag fruktar, att all princip saknades uti ett sådant tillvägagående. — Den första talaren sade, att det var en allmän praxis hos öfverexekutorerna att upptaga lagsökning på grund af räkning och bevilja exekution då krafvet icke bestreds. Jag vet dock bestämdt att så icke tillgår hos åtminstone några öfverexekutorer och synnerliga olägenheter deraf har jag icke försport. Ja, jag känner ock bestämdt, att till och med underdomstolar både på landet och i stad, der man stämmer på grund af räkning, pläga, om svaranden uteblifver och någon annan bevisning icke förekommer än det uppgifna fordringsanspråket, förklara sig, jemlikt 12 kap. 3 § Rättgångsbalken, icke kunna bifalla stämningen. Huru skall man då hos öfverexekutorerna kunna föra in ett annat system? Jag vill visserligen medgifva, att i de orter, der en vidsträcktare tillämpning af den praxis, som den förste talaren angaf, gjort sig gällande, åtskilliga svårigheter kunna komma att uppstå vid öfvergången till de nya stadgandena. Men den stora vigten af det nu föreslagna lagstad-

gandet ligger deri, att derigenom ett ordentligare kreditbruk skulle framkallas äfvensom möjligen minskad konsumtionskredit; och om äfven åtskilliga olägenheter för de enskilda deraf i början komma att visa sig, så är fördelen för samhället så öfvervägande, att det icke kan vara skäl att tillmäta dessa olägenheter någon större betydelse. Jag får således yrka bifall till Utskottets förslag.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Samzelius: Ehuru jag icke reserverat mig vid denna paragraf i lagförslaget, vill jag likväl tillkännagifva, att mina åsikter härvid lag i många hänseenden öfverensstämma med Grefve Horns; och då denna paragraf står i oskiljaktigt sammanhang med den 55:te paragrafen, mot hvilken jag reserverat mig, torde det vara på sin plats, att nu något redogöra för de åsikter, jag rörande dessa paragrafer hyser.

Lika med Grefve Horn tror jag, att antagandet af dessa paragrafer bör bero på, huruvida någon väsentlig lättnad vid utsökning af fordringar derigenom kan vinnas; men skulle dessa paragrafer antagas såsom de nu föreligga, fruktar jag, att de stora framsteg, som i andra hänseenden skulle göras, komme att motvägas af ett tillbakagående i dessa båda fall. Jag skiljer mig från Grefve Horn derutiinnan, att, under det han vill öfverlåta åt Konungens Befallningshafvande att såsom utsökningsdomare pröfva på räkningar grundade fordringsanspråk, äfven om mot krafvet göres invändning, jag icke vill gå så långt, utan anser, att, om krafvet bestrides, Konungens Befallningshafvandes åtgärd dermed bör upphöra. Innan bestridandet egt rum, vet man ju icke, huruvida fordringsanspråket är klart eller ej, ty handlingens beskaffenhet afgör icke detta, utan det beror helt och hållet på förklaringen. Jag kan icke finna minsta våda i att berättiga Konungens Befallningshafvande att infordra förklaring öfver hvilket fordringsanspråk som helst och att, om vederbörande godkänner krafvet eller icke bestrider det samma, ålägga honom att betala, utan all denna omgång som tvånget att med krafvet vända sig till domstol måste medföra.

Det är bekant, att under de senare åren handeln allt mer och mer flyttat åt landet; vid jernvägsstationer, i köpingar och intill kyrkor öppnas den ena saluboden efter den andra. Köpmännen i städerna hafva affärer med desse landthandlare och för att hos dem utsöka fordringar, hvilka icke kunna tillskrifvas konsumtionskrediten, skulle köpmännen nödgas anlita de tunga domstolsformerna. Häradsrätterna hafva sällan sammanträden och landthandlaren befinner sig i största lugn. Då han kräfvdes för sin skuld erbjuder han sig att betala densamma, om han erhåller 25 eller 33 procents rabatt; "i motsatt fall", säger han, "ställer jag mig under lagens skydd" och det tillgår på så vis, att han vid första tinget uteblir och pliktar två kronor, vid andra tinget likaledes uteblir och pliktar möjligen fem kronor och på sådant sätt drager ut saken. Det kan icke vara med lagstiftningens ändamål förenligt att så behandla väl förvärfvade rättigheter; ty äfven om man vill utrota konsumtionskrediten, hvilket jag äfven vill göra, måste man likväl erinra sig att *krediten* är grundvilkoret för all affärsverksamhet. Utan kredit kan handel och industri icke existera. En handlandes hela affär består af en serie utaf fordringar och skulder; kan han icke utfå sina fordringar, kan han icke heller betala sina skulder. I andra län-

Förslag till der göres allt för att befordra krediten och ordna den och äfven här
utsökningslag. i Sverige har i dessa afseenden gjorts något, men på senare tider synes
(Forts.) man nästan vilja återgå. Jag för min del kan icke finna något betänkligt i att äfven åt andra än på skriftliga fordringsbevis grundade anspråk, som uppkommit på god tro och icke kunna undvaras, lemnas det skydd, som ligger i ett snabbare utökningsväsende.

Man tror, att konsumtionskrediten skall upphöra, om det blir svårt att lagsöka. Jag tror tvärtom, och det har visat sig, att i de länder, der utökningslagarne äro stränga och der man med skyndsamt kan utfå sina fordringar, konsumtionskrediten betydligt minskats. Så har, efter hvad vid behandlingen af detta ärende i det Särskilda Utskottet blifvit upplyst, varit förhållandet t. ex. i Tyskland, der man infört det s. k. Mahnförfarandet; och jag kan icke finna, att man bör anlita de tunga dyrare formerna hos domstolarne, då saken kan afgöras genom en så enkel åtgärd som inlemnandet till Konungens Befallningshafvande af en ansökan i anledning af hvilken Konungens Befallningshafvande skulle ega meddela åtminstone kommunikations-resolution eller, hvad jag för min del hellre skulle vilja, villkorlig betalnings-resolution såsom hittills skett för auktionsräkningar och hvilket visat sig medföra god verkan. Blott och bart genom denna enkla åtgärd har i Tyskland 50—90 procent af de mål, i hvilka åtgärden begärts, blifvit afgjorda. Är det icke en vinst för samhället att på sådant sätt, så att säga, skaffa ur verlden denna mängd tvister utan att behöfva anlita domstolarne. Det tyckes, som om man här skulle vilja föreskrifva de tunga formerna just för att vid målens afgörande kostnaderna skulle medtaga största delen af fordringen och följaktligen de, som hafva fordringar till mindre belopp, hellre än att besvära sig med att gå till domstolarne och få vidkännas kostnader, som de kanske icke få ersätta, afstå från sin rätt. Detta kan omöjligen vara riktigt, då under den dagliga samfärdseln sådana obetydliga fordringar i mängd uppstå. Icke väntar t. ex. en skomakare att lemna de hos honom beställda stöflarne till dess han får liqid och bokhandlare lemna ut massor af böcker utan kontant betalning; vid årets slut skicka de sina räkningar och hvarför, om gäldenärerne då icke inkomma med betalning, skola dessa vara nödsakade att gå till domstolen, då det kunde vara tillräckligt, att de till exekutor inlemnade en ansöknings, på grund hvaraf, derest krafvet icke bestrides, exekutor egde indriva betalning, hvarmed hela saken då vore afgjord.

Af dessa mina nu uttalade åsikter torde framgå, att jag icke kan hafva något emot, att nu föredragna paragraf återremitteras för att behandlas i sammanhang med 55 §, hvadan jag lika med Grefve Horn anhåller om återremiss.

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Jag tror, att det i allmänhet är erkänt, såsom det ock blifvit af de båda föregående talare, hvilka motsatt sig denna paragraf, att hela det nu föreliggande lagförslaget är frukten af ett synnerligen omsorgsfullt arbete och att det samma efter den noggranna granskning, det undergått, och de omarbetningar, som deri blifvit vidtagna, utmärker sig för både fullständighet, inre sammanhang och en riktig tillämpning af de grundsatser, på hvilka

det är byggt. Så mycket vanskligare måste det vid sådant förhållande vara att söka i detsamma inpassa nya grunder; och detta må icke ske utan att det nya blifvit underkastadt lika omsorgsfull granskning, som, innan förslaget erhöi sin slutliga affattning, kommit hvarje mot detsamma framställd anmärkning eller inkast till del. Den af Grefve Horn framställda åsigten afser radikala förändringar i sjelfva grunden, hvar på denna lag hvilat. Den är nemligen bygd på åsigten att lagsökningsprocessen skall vara något annat än den vanliga domstolsprocessen, så att icke lagsökningsdomaren får handlägga sådana mål, som efter sin natur höra till domstolarne. Just för kreditens ordnande har man ansett nödvändigt, att till lagsökningsdomaren hänvisades endast sådana frågor, som, utan bevisföring med vittnesmål och dylik bevisning kunde utredas.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

1734 års lag var, efter min uppfattning, som jag tror delas af de flesta, icke, såsom Grefve Horn antagit, gynnande för åsigten, att Konungens Befallningshafvande egde befatta sig med mål, som hörde till domstolarne. På sätt en föregående talare visat, har, äfven om man kunde i de af Grefve Horn citerade författningarne spåra någon benägenhet att utvidga Konungens Befallningshafvandes befogenhet att verkställa utmätning äfven för fordran, som icke grundade sig å skriftliga bevis — hvilket jag dock icke vill medgifva — detta genom senare författningar helt och hållet förintats. Man torde således för försvaret af Grefve Horns åsigt blifva reducerad till endast praktiska skäl. Äfven dessa äro naturligtvis vid lagstiftningen af stor betydelse; men jag tror icke, att den praktiska vigten här kan vara så stor, som Grefve Horn påstått. Det är sant, att i följd af den bekvämlighet, Konungens Befallningshafvande nu beredt fordringsegare, mången icke bryr sig om att vidtaga annan åtgärd för att få bevis på fordringen än att till Konungens Befallningshafvande ingifva ansökning om densammas utkräfande. Men, äfven om denna bekvämlighet i någon mån förminskas, torde det icke vara så stor omgång för fordringsegaren att af låntagaren skaffa sig skriftligt intyg om skulden, och sedan kan han dermed vända sig till öfverexekutorn. Det är icke troligt, att de låntagare, som vägra att gifva sådant erkännande åt borgenären, snarare skulle erkänna skulden hos Konungens Befallningshafvande.

Skulle någon ytterligare lättnad i detta fall anses böra beredas långifvarne, så att desse icke alltid behöfde vända sig till domstolarne, vore det mindre teoretiskt origtigt och medförde större lättnad att vidtaga en sådan förändring vid den 55 §, som af flere reservanter blifvit ifrågasatt, den nemligen att äfven för andra än vid auktioner genom inrop af lös egendom tillkomna fordringar utmätning utan lagsökning skulle få ske, derest skulden inför utmätningssmannen erkändes. Äfven vidtagandet af en sådan ändring synes mig dock betänklig, ehuru jag anser den vara att föredraga framför en ändring af 12 §, hvarigenom, såsom sagdt, skulle upphävas skillnaden mellan de olika klasser af mål, som höra till domstolarne i allmänhet och dem till lagsökningsdomaren.

Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts förslag

Herr von Koch: Vid den granskning — jag får bekänna något

Förslag till ofullständig — af detta vigtiga lagförslag, jag hunnit verkställa, har utsökningslag. jag stannat i den öfvertygelsen, att vi genom dess antagande skulle i lagstiftningsväg göra ett stort framsteg, och jag har därför beslutat mig, att, då jag vid några paragrafer, som jag funnit mindre tydliga och hvilka efter min uppfattning skulle kunna förbättras, framställer de anmärkningar, hvartill jag kan anse mig pliktig, i allmänhet göra det endast såsom ett förklarande till protokollet, icke med yrkande om någon ändring, för så vidt icke paragrafen återremitteras och den då ånyo kan komma under öfverläggning i Utskottet. Jag är nemligen rädd att framställa ändringsförslag, då dessas antagande beror icke blott på denna Kammars äfven å Medkammars beslut och jag icke vill bära ansvaret för att, äfven för en ändring som jag må anse vara en förbättring, hela lagförslaget skulle blifva förkastadt eller åtminstone uppskjutet.

Vid denna paragraf har jag begärt ordet egentligen för att något yttra sig öfver ett i densamma förekommande uttryck "bo och hemvist". Detta uttryck, som återfinnes i 10 kap. 1 § nu gällande Rättegångsbalk, har, på grund af den osäkerhet om hvad dermed egentligen förstås, som understundom visat sig vid tydningen af detsamma, i senare författningar, såsom t. ex. i Bevillningsförordningarne blifvit utbytt mot ordet "mantalsskrifningsort". Detta ord kan icke misstydvas, men "bo och hemvist", som, utom på andra ställen, äfven nyttjas i kommunalförfattningarne, har gifvit anledning till en mängd olika förklaringar, bland annat, öfver personers valrätt och valbarhet. Jag för min del skulle helst hafva önskat, att, då man nu börjar med första balken af en ny civillag, man hade valt ett uttryck, som mindre vore utsatt för misstyndningar; och just i utsökningslagen, der man har till mål att befordra skyndsamhet för de ärenden, som få skyndsamt behandlas, är det af synnerlig vigt att tvist om t. ex. forum domicilii icke må uppstå.

Under förutsättning att denna paragraf blifver återremitterad, tillstyrker jag följaktligen, att Utskottet måtte taga i öfvervägande, om icke orden "bo och hemvist" må lämpligen kunna utbytas mot något annat uttryck t. ex. mantalsskrifningsort, som efter den tydning af uttrycket "bo och hemvist", som vid domstolarne gjort sig gällande, torde kunna anses dermed analogt. Hos administrativa myndigheter och Konungens Befallningshafvande hafva dessa ord deremot blifvit tydda härs och tvärs, just då man skolat yttra sig öfver personers valbarhet och rätt att välja enligt kommunallagarna. I händelse paragrafen ej återremitteras, nöjer jag mig med att hafva yttrat detta till protokollet.

Grefve Horn: Jag skall bedja att först få besvara några genmälen af Hans Excellens Herr Statsministern. Han påstod, att de författningar, jag i mitt första anförande omordat, nemligen 1740 års förordning samt 1767 års bref och cirkulär, genom 1798 års förordning blifvit upphäfda — så åtminstone förstod jag honom; — men efter min åsigt handlar icke 1798 års förordning om huruvida öfverexekutorerne äro behörige att till pröfning upptaga den eller den frågan, utan denna författning innehåller blott stadgandet, att räkningar under vissa förhållanden äro exigibla, under det deremot Utsökningsbalken och de

tidigare författningarne nämna om, att exekutor skall en fordran till pröfning upptaga; och deri ligger, efter min åsigt, en stor skillnad. Herr Statsministern ansåg i öfrigt, att de af mig föreslagna förändringarne skulle medföra en grundlig omstöpning af denna lags rättsgrundsatser. Det tror jag icke. Jag vill, såsom synes af min reservation, icke förändra 12 §; jag vill endast hafva samma förfaringssätt, som finnes föreskrifvet i 1841 års förordning och återfinnes i denna lags 55 §, utsträckt att gälla äfven för andra fordringsanspråk än dem, som härleda sig af inrop på auktion. Således omstöper jag ingen rättssats, ty hvad jag vill hafva stadgad för åtskilliga fordringar, finnes i 55 § föreskrifvet för en del af dessa, nemligen auktionsfordringar. Mitt förslag omstöper i öfrigt icke en enda paragraf i hela lagen; det erfordras blott några tillägg och förändringar vid 12 eller 55 §.

Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Det är visserligen sant såsom Herr Statsministern uppgaf, att Konungens Befallningshafvande icke bör döma i mål, som höra till domstols handläggning; men Konungens Befallningshafvande bör tillkomma att taga befattning med fordringar, *som icke äro tvistiga*, och till sådana fordringar räknar jag dem, hvars rättighet gäldenären, sedan öfverexekutor eller Konungens Befallningshafvande deröfver infordrat hans förklaring, medgifver eller icke bestrider. Vid sådant förhållande är det icke någon tvistig sak och bör icke höra till domstols pröfning.

Herr Stråle anmärkte, att det skulle uppstå stor osäkerhet vid bedömandet af hvilka fordringar efter mitt förslag skulle af öfverexekutor upptagas. Efter mitt förslag, sådant det återfinnes i min reservation, är detta mycket enkelt, och jag skall be att i denna del få läsa upp hvad jag föreslagit. Det lyder: "För fordran, som är till betalning förfallen och grundar sig å sådant skriftligt fordringsbevis, hvarom i 12 § sägs, eller ock å räkning öfver borgade varor eller verkställt arbete, eller å protokoll öfver inrop af lös egendom vid offentlig auktion" etc. Jag tror detta vara temligen enkla uttryck och att någon tveksamhet, om hvilka räkningar eller protokoll skola få utsökas, icke torde komma att hos öfverexekutor uppstå, helst jag i en senare punkt meddelat ytterligare föreskrifter: "Grundas fordringen å räkning eller auktionsprotokoll, böra dessa handlingar angifva, utom gäldenärens namn, adress och yrke, äfven tiden och grunden för fordringens uppkomst, dess belopp samt noggrann förteckning å de varor styckevis, hvarför utmätning sökes."

Herr Wallenberg yttrade den åsigt, att domstolarnes göromål genom lagförslagets antagande icke skulle i någon nämnvärd mån ökas. Jag undrar om en borgenär hädanefter skall låta sig nöja med att gäldenären, hvad ofta nog inträffar, icke betalar sin skuld? Det tror jag knappt, utan borgenären lär väl utsöka sin fordran och kan han då icke utsöka den hos öfverexekutorn, måste han ju vända sig till domstolen. Jag tror icke, att borgenärer i allmänhet äro släpphändta, och jag tror icke heller, att de skola blifva släpphändtare under sådana förhållanden.

Herr Samzelius måtte visst hafva missförstått min reservation, ty han påstod, att, enligt min åsigt, öfverexekutor skulle pröfva en ansökan om utbekommande af fordran på grund af räkning, derest krafvet bestrides. Det synes oförtydligt af min reservation, att så icke är förhållandet. Öfverexekutors åtgärd skulle enligt densamma icke blifva

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

annan än den, han nu vidtager, då utmätning sökes på grund af auk-tionsprotokoll. Han skulle endast å ansökningen teckna kommunikations-resolution af innehåll, att det åligger utmätningsmannen i orten, att, derest jäf mot fordringen icke göres, verkställa utsökningen. Deraf följer, att, sedan öfverexekutor en gång reddt ett ärende från sig genom att meddela kommunikations-resolution, detsamma icke kan komma tillbaka till honom, utan, derest gäldenären gör jäf mot fordringen, upphör, såsom i reservationen står, utmätningsmannens befattning dermed. Det är en ganska enkel åtgärd, jag föreslår, och jag skulle önska, att den eller någon annan likartad — det är mig likgiltigt hvilken, endast jag kommer till det mål, jag eftersträfvat — vunnit Riksdagens bifall.

Herr von Gegerfelt: För min del vågar jag uttala den åsigten, att i den föredragna paragrafen är tillämpad, om icke en af de viktigaste, dock en af de riktigaste rättsgrundsatser i hela lagen. Den gamla regeln, att Konungens Befallningshafvande icke må befatta sig med, hvad till domarembetet hör, vill jag icke frångå. Till domaren hör att pröfva en fordrans rättighet; till Konungens Befallningshafvande att verkställa det beslut, som i sådant hänseende meddelats. Ett undantag från denna regel — som i sjelfva verket icke är något undantag — är den exekutionsrätt, som tillkommer Konungens Befallningshafvande för klara och ovilkorliga skuldsedlar. Konungens Befallningshafvandes befogenhet i detta hänseende grundar sig derpå, att sådana skuldsedlar äro i det närmaste att jemföra med ett af domstol meddeladt utslag. De invändningar, som på grund af kraf mot sådant skuldebref kunna anföras, äro något annat än de, som kunna anföras mot anspråk, som icke äro så grundade. För öfrigt synes mig icke vara riktigt, att åt en utmätningsman i allmänhet, och allra minst åt öfverexekutorn, uppdraga befattningen att fråga en part, om han vill betala och, i den händelse denne svarar nej, upphöra med all vidare åtgärd. Grefve Horn nämnde, att af erfarenheten visat sig, att icke något ondt ligger i den häremot stridande paxis. Han har sjelf varit medlem af en Hofrätt och har säkerligen erfart, huru många besvär anförts öfver de af Konungens Befallningshafvande treds-kovis meddelade beslut, der den svarande underlätit att förklara sig, och Hofrätten, sedan klaganden der bestridt krafvet, måst förklara målet tvistigt. Hade dessa fordringar varit grundade på skuldsedlar, skulle det ledt till annat resultat. Mig har det syntts vara det mest förvända rättegångssätt, att, sedan man fört ett mål genom alla instanser för afgörande huru vida saken är tvistig och sedan man fått slutligt utslag, derpå börja å nyo att processa om fordrans rättighet. Detta skulle i väsentlig mån förökas genom den föreslagna inskränknigen af Konungens Befallningshafvandes exekutionsrätt.

Herr Samzelius yttrade, att landthandlare, då de krävas för en skuld, ofta nog säga att de ställa sig under lagens skydd för att få uppskof, och att af sådan anledning exekutionsrätten med afseende på dem borde utsträckas. Mig synes behovet af en sådan utsträckning vara minst behöflig i detta hänseende, ty fordringar hos dessa landthandlare egas oftast af de större affärsmännen, hvilka kunna trygga sig

genom att taga accepterade vexas eller räkningar på de af dem utborgade varor.

Förslag till
utsökningslag.

(Forts.)

Beträffande åter Grefve Horns äsigt, att det skulle vara nödvändigt, att innehållet af räkningen, hvar på lagsökning sker, skulle vara fullständigt specificerad, har han ju derigenom frångått den sats han sjelf förfäktat. Skulle man konsekvent tillämpa denna sats, så behöfver man endast gå till Konungens Befallningshafvande och säga, att jag har en fordran af den och den, och om sedan vederparten icke förklarar sig, skulle det komma till exekution. Detta skulle leda till betänkliga följder. Hvad det angår, att göromålen vid domstolarne skulle, genom ett återställande af hvad ursprungligen i lag stadgats, betydligt ökas, vill jag anmärka, att, äfven om antalet af de vid domstolarne anhängiga målen komme att ökas, skulle dock göromålen vid domstolarne dermed icke i nämnvärd mån förökas, ty dessa mål, som här äro i fråga, äro af den enkla beskaffenhet, att hundratals kunna på en enda dag afgöras, hvilket också visat sig vid åtskilliga häradsrätter, der massor af lagsökningsmål förekomma.

Beträffande Herr von Kochs anmärkning, att i stället för uttrycket "*bo och hemvist*" i denna paragraf man bättre kunnat använda "*mantalsskrifningsort*", vill jag erinra, att, om än det förstnämnda uttrycket i fråga om en persons behörighet att deltaga i val kunnat gifva anledning till stridiga åsikter, kan det omöjligen göra det på detta ställe, då alternativt med uttrycket "*bo och hemvist*" står "eller någon tid sig uppehåller".

Jag får för min del, under bestridande af yrkandet på återremiss af denna paragraf, anhålla, att densamma måtte godkännas.

Herr Samzelius: Lika riktig som den af den föregående talaren omnämnda och i 1734 års lag förekommande grundsatsen är, att Konungens Befallningshafvande icke må befatta sig med hvad till domarembetet hör, lika riktig är äfven den satsen, att, der icke tvist uppstår, behöfs icke någon domare. Man kan icke veta, huru vida ett fordringsanspråk är tvistigt förr än motparten blifvit deröfver hörd. Jag har endast velat öfverlemnna till Konungens Befallningshafvande en åtgärd att utröna, huru vida ett fordringsanspråk är tvistigt eller icke. Blir fordran då tvistig förklarad, vill jag hänskjuta målet till domstol.

Här har blifvit sagdt, att det icke torde möta några svårigheter att erhålla accept på räkning för utborgade varor, och att, i händelse man icke kan få sådan accept, man ej heller kan hoppas få en räkning godkänd, då på grund af densamma lagsökning sker. Det är likväl en skilnad mellan dessa båda förhållanden. Jag har talat med en större affärsman, som eger tre à fyra tusen konti i sina böcker, om denna sak, och han förklarade, att det mötte de största svårigheter att få sådan accept. Sattes något sådant i fråga vid inledandet af en affär lemnade kunden det svaret, att det finnes flera som göra affärer i samma branche; jag vill icke hafva med eder något vidare att skaffa. Kommer deremot en gäldenär och sjelf begär uppskof med betalningen, då kan, i händelse det uppställles såsom ett vilkor, att gäldenären skall acceptera räkningen för att erhålla uppskof, en accept erhållas. En

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

annan sak är, att, då en gäldenär sökes på en rättmätig fordran, han i allmänhet icke har kourage att bestrida den. Jag skulle vilja gå derhän, att Konungens Befallningshafvande skulle ega rätt att utmäta hvarje fordran, då krafvet icke bestrides. Konungens Befallningshafvande har hittills förfarit på det sätt, att en gäldenär genom sitt uteblifvande har ansetts godkänna krafvet. Om detta är riktigt äro tankarne mycket delade, ty i Utsökningsbalken stadgas att målet skall pröfvas på de skäl sökanden företer. Deraf blifver icke en följd, enligt nu gällande lag, att ett uteblifvande må anses såsom ett godkännande. Om jag också är tveksam, huru vida det hittills följda förarandet varit laghgt, måste jag dock medgifva, att det åstadkommit mycket godt, ty derigenom hafva gäldenärer tvingats att betala fordringar, då de saknat anledning att bestrida dem, och på så sätt hafva många tvister skaffats ur verlden.

Lika med Herr Statsministern har jag trott, att de lättnader, man kunde åvägabringa i utsökningsväsendet, borde företrädesvis införas under 55 §. Det är därför jag icke reserverat mig mot denna 12 §, och då jag hoppas att 55 § måtte blifva återremitterad i syfte att få dessa ifrågasatta lättnader der införda, hade jag icke trott mig böra yrka återremiss af denna paragraf; men då dessa båda paragrafer hafva ett oskiljaktigt sammanhang, och på det Utskottet må komma i tillfälle att pröfva, huru vida dessa lättnader böra införas under 55 §, som jag anser riktigt, eller under 12 §, såsom Grefve Horn ansett, finner jag mig deraf föranledd att å den nu föredragna 12 § fortfarande yrka återremiss.

Herr Reutersvärd: Vid den noggranna behandling detta lagförslag erhållit äfven inom Utskottet, der man tre gånger genomgått detsamma; och efter att hafva vid första läsningen fattat endast provisoriska beslut, var jag till en början af den åsigt, som Grefve Horn i sin reservation och nu muntligen förfäktat; men ju mer jag satt mig in i detta ärende och af den diskussion, som förts inom Utskottet, har jag blifvit öfvertygad om rättigheten af hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Det kan vara betänkligt att i lag stadga, att en räkning, som icke blifvit godkänd, skall vara lagsökningsgild. Såsom en talare nämnde, vore med ett sådant stadgande icke i de flesta fall vunnen någon besparing i tid, ty den, som icke vill eller kan betala en så beskaffad räkning, söker väl, om möjligt, att få den förklarad tvistig och då blifver målet alltid förvisadt till domstol. I så fall har man icke vunnit hvarken tid eller besparing i kostnader.

Man har sagt, att, då ett auktionsinrop, som icke grundar sig på något skriftligt bevis, utan endast på ett auktionsprotokoll, må vara utmätningsgildt, borde deraf följa, att äfven andra fordringar skulle kunna på det viset utsökas. Skilnaden här är dock, att ett auktionsinrop sker i flera personers närvaro, och att deröfver föres protokoll, hvarigenom man kan med lätthet styrka rättigheten af en sådan fordran.

En talare har framställt en anmärkning mot uttrycket "bo och hemvist", hvilket uttryck sedan af en annan ledamot försvarats. För min del tror jag, att uttrycket här är riktigt och välbetänkt. Skulle

ett annat, såsom "mantalsskrifningsort", här blifvit användt, tror jag icke den skyndsamhet, som härmed afsetts, skulle vunnits. När det nu deremot står: "bo och hemvist eller någon tid sig uppehåller", vinner sökanden fördelen att så fort som möjligt komma till sin rätt, emedan han kan kräfva gäldenären der, hvarest denne sig uppehåller.

Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Friherre af Ugglas: Det förefaller mig, som Hans Excellens Herr Statsministern haft fullkomligt rätt, då han sade, att han befarade hvarje förändring af den grund, hvarpå lagen är bygd; och att bifalla Grefve Horns förslag, som skulle medföra en rubbning af den grundval, på hvilken denna lag, som undergått en sådan noggrann pröfning, är bygd, förefaller mig icke vara lämpligt. Dessutom förefaller det besynnerligt att, på sätt Grefve Horns förslag innehåller, vilja tillerkänna auktionsräkningar och räkningen på varor en större och lättare exekutiv kraft än andra fordringsbevis. Grefve Horn har ansett, att Konungens Befallningshafvande endast hade att på ansökningen teckna en kommunikationsresolution, med befallning för utmätningssmannen, att i den händelse jäf icke gjordes mot krafvet, utmätning för fordringens gäldande skulle verkställas. Följden deraf blefve, att Konungens Befallningshafvande finge rätt att gifva vilkorliga utmätningssresolutioner, hvarigenom åt sådana räkningar skulle beredas bättre exekutiv kraft än åt klara och ostridiga skuldfordringsbevis. Detta kan icke vara rätt. På grund häraf och de af Herr Stråle anförda skäl anhåller jag om bifall till paragrafen oförändrad, sådan den blifvit föredragen.

Herr von Koch: De af Herrarne, som hörde mitt förra yttrande, torde erinra sig, att jag gjorde min anmärkning därför, att detta uttryck, som här står: "*bo och hemvist*", fått en plats i den första större delen af vår nya civillag. Det har blifvit sagdt, att uttrycket på detta ställe i lagen vore af mindre vikt. Detta är sant, och med den fyndighet, som alltid utmärker den talare, som yttrade sig mot mitt anförande i denna del, påpekade han, att efter detta uttryck följer orden "*eller någon tid sig uppehåller*". Mot detta senare uttryck har jag hvarken velat eller kunnat göra någon anmärkning, utan det är mot uttrycket "*bo och hemvist*", hvilket stundom blifvit tydt, eller rättare misstydt, så att dermed icke skulle förstås, der en person sig uppehåller eller är mantalsskrifven, utan t. ex. der han haft en liten gård i en småstad eller en mindre gård på landet. En sådan tydning har detta uttryck fått i kommunallagarne. Om en person, som har egendomar på flera ställen i riket, skulle kunna lagsökas på hvilket af dessa ställen som helst, äfven då han icke der sig uppehölle eller vore mantalsskrifven, tror jag sådant icke vore lämpligt. Deremot bör det i förevarande fall kunna ske, der han sig uppehåller. Har man att välja emellan der han finnes och der han är mantalsskrifven, bör detta vara tillräckligt. Som sagdt, uttrycket är här icke af sådan vikt, som då man kommer till Rätttegångsbalken. I den gamla lagberedningen hade man redigerat detta så, att man här hänvisade till Rätttegångsbalkens första del. Jag vill icke längre uppehålla öfverläggningen och yrkar

Förslag till nu ingenting annat, än att, i fall återremiss skulle förekomma, äfven
utsökningslag. denna min anmärkning må tagas af Utskottet i öfvervägande.
(Forts.)

Grefve Horn: Jag vill endast säga ett par ord med anledning af hvad Friherre af Ugglas yttrat. Han har måhända icke läst min reservation, då han sade, att den icke afsåg andra fordringar än sådana som grundade sig på räkningar och auktionsinrop; hvarför jag tillåter mig att af reservationens innehåll uppläsa följande: "För fordran, som är till betalning förfallen och grundar sig å sådant skriftligt fordringsbevis, hvarom i 12 § sägs, eller ock å räkning öfver borgade varor eller verkställt arbete, eller å protokoll öfver inrop af lös egendom vid offentlig auktion, må utmätning" etc.; och på det att Kammarens öfriga ledamöter icke måtte dela hans uppfattning, ber jag få erinra, att alla fordringar, som grunda sig på handlingar, stå i samma kategori, således äfven de som enligt § 12 grunda sig på fordringsbevis.

Grefve Mörner, Oscar: Jag har för min del alltid trott, att lagförslag, framlagda af Kongl. Maj:t, blifvit utarbetade med all den omsorg och noggrannhet, man kan vänta. Att detta skulle *särskildt* vara förhållandet med denna lag, gläder mig så mycket mer, som jag måste tillstå, att den knappa tid, som jag haft att taga kännedom om detta utförliga betänkande icke tillåtit mig att åt förslaget egna den granskning och uppmärksamhet, som jag hade önskat, icke därför att jag derigenom trott mig kunna lemna några större upplysningar, men min pligt som riksdagsman hade bjudit, hvilket ock hade varit mig kärt, att företaga denna granskning, om tiden tillåtit sådant. Vid denna paragraf har jag likväl trott mig kunna säga några ord. Att 1734 års utsökningsbalk med dit hörande författningar inskränkt Konungens Befallningshafvandes åtgärd, till hvad som i denna paragraf blifvit antydt, har jag icke kunnat finna af lagen och kan icke heller tro, att det i praxis varit förhållandet. Att någon skada uppkommit genom den utvidgade rätt, som Konungens Befallningshafvande egt vare sig genom lag eller sedvänja, har jag för min ringa del ej heller erfarit; men hvad jag vet bestämdt är, att på landet möter det stora svårigheter att få skuldsedlar eller andra skriftliga handlingar upprättade. Då jag har varit i tillfälle att någon gång biträda personer på landet med några små lån och försträckningar — obetydliga hafva de väl varit, men det har kanske därför händt så mycket oftare — har låntagaren sällan kunnat skrifva, hvarför jag, i trots af lagens bud, vanligen fått skrifva skuldsedeln själf, hvarefter gäldenären ritat dit sitt namn eller bomärke och sedan hafva några af husfolket fått bevittna namnteckningen. Hvad värde sådana handlingar hafva i juridiskt afseende, det inser man nog; men på det sättet hafva vi hjälpt oss fram, och utan sådana skuldsedlar skulle vi svårligen kunnat reda oss. Det kommer folk och köper den ena det och den andra det; underhafvande komma och taga ut hvarjehanda förnödenheter; det vore omöjligt att vid alla tillfällen förskaffa sig alla dessa skriftliga fordringsbevis, hvarom här talas. I annat fall skulle folket först fått gå till en bankinrättning för att skaffa sig penningar och sedan komma ut på landet för att fullgöra sina liqvider. Detta kunde visserligen vara ett önskningsmål,

men skulle förorsaka alldeles för stora omgångar. Hittills har förhållandet varit med dessa skuldsedlar att, sedan man lagsökt på grund af dem och fått kommunikationsresolution, har i de flesta fall saken brukat dermed lyckligen aflöpa. Skulle nu denna paragraf antagas, måste man stämma gäldenären till tinget, och bodde han dertill i ett annat härad, måste man fara dit för att få ut stämning och sedan fara till tinget eller också betala ett dyrt ombud, som skulle bevaka ens rätt. Att sådant skulle blifva beqvämare för allmänheten, kan jag icke inse. Att det må hända i teoretiskt afseende är alldeles snörrätt, kan väl vara möjligt, och att det såsom princip vore önskningsmål, lemna jag i sitt värde; men lagen är väl mera till för att gagna allmänheten än för att framställa snörräta principer. Utgången kommer väl att visa, om jag haft orätt; men jag har mina stora betänkligheter att bifalla denna paragraf, hvarför jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss af densamma.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Stråle: Jag läser icke lyckats öfvertyga Grefve Mörner hvarken derom, hvad nuvarande lagstiftning, ändrad genom Kongl. förordningen af den 12 September 1868, innehåller, att handelsbok icke eger vitsord utom mellan köpmän, ej heller att den praxis, hvilken han antydt skulle varit lycklig, är olika; ty, såsom jag förut nämnt, känner jag att sedan 1868 års författning utkom nämnde praxis icke tillämpas på flera ställen; och jag har icke hört några synnerliga klagomål från dessa orter — jag kan i detta afseende särskildt nämna Stockholms län — der sådana räkningar, som de ifrågavarande, icke upptagas af Konungens Befallningshafvande. Jag har mig ock bekant, att till och med domare icke efter stämning döma till betalning på grund af en dylik räkning, då svaranden uteblifver och annat fordringsbevis icke finnes. Särskildt vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att frågan om och i hvad mån handelsbok har vitsord hörer icke till utsökningslagen utan till handelslagstiftningen.

Grefve Mörner sade sig hafva varit lycklig nog att få skuldsedlar af sina underhafvande för sina fordringar, och då har han ju fordringsbevis derpå, hvadan allt är väl bestäldt. Jag betviflar icke heller, att de större jordegarne, med sina mångfaldiga försträckningar åt underhafvande, skola komma att reda sig lika bra i dylika fall hädanefter, som hittills. Dessa försträckningar lemnas och gäldas i allmänhet på god tro; har man misstro mot en eller annan, kan man genom skuldsedel eller accept skaffa sig lagligt fordringsbevis.

Hvad de större aflärsmännens förhållande till detaljhandlandena i orterna vidkommer, tror jag, att praxis ledt in på en god väg i detta afseende. Jag medgifver, att det icke alltid låter sig göra att få accept å en räkning öfver borgade varor af dessa mindre landthandlare; men genom köpmannaföreningens ombud i orterna, af hvilka dessa vid underlåten betalning blifva krädda, göres vanligen affären upp antingen så, att en accepterad vaxel lemnas i liqid eller ock att uppskof någon tid med betalningen medgifves emot revers å beloppet. Efter hvad erfarenheten från många håll visat, har detta i allmänhet gått väl för sig, och således äro vi i detta afseende inne på vägen till ett riktigt kreditbruk. Hvad deremot de enkla räkningarne utan all accept angår, äro

Förslag till de ett origtigt kreditbruk, som verksamt bidrager till konsumtions-
utsökningslag. krediten, hvarför man just med 1868 års förordning afsåg att inskränka
 (Forts.) denna kredit.

Jag anhåller om bifall till denna paragraf.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande paragrafen och dels återremiss deraf; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till paragrafen och då dervid svarades många ja jemte åtskilliga nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

“Den som bifaller 12 § i Särskilda Utskottets förslag till utsökningslag, röstar

Ja;

Det det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, återförvisas paragrafen.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 57.

Nej — 16.

13 §.

Bifölls.

14 §.

Grefve Horn: Mot denna paragraf har jag i afseende på dess redaktion reserverat mig. I 14 och 18 §§ är åt öfverexekutor öfverlemnad pröfningsrätt i samma ärende först då inlagen inlemnas och sist då ärendet blifvit slutbehandladt. Jag hade trott, att första pröfningen endast borde afse det förhållande, om inlagen i formelt hänseende vore af beskaffenhet att böra föranleda vidare åtgärd, det vill säga, om den vore åtföljd af fordringsbevis såsom i 12 § sägs, men ordalagen i 14 § gifva utsökningsdomaren rätt att genast pröfva halten af bevisen för fordringen eller pröfva fordringens kraft. Jag tror icke, att det är meningen, men ordalagen äro för den tolkningen och då jag icke tycker att uttrycket är väl valdt, skulle jag vilja hafva en förändring i redaktionen, som är mycket enkel, nemligen att man hänvisar till 12 § och i stället för orden “eller finner öfverexekutor den åberopade handlingen icke innefatta bevis om fordran” insätter orden “eller finnes handlingen icke vara så beskaffad som i 12 § sägs”. Då blir det tydligt påpekadt, att öfverexekutor vid den preliminära gransk-

ningen endast eger att pröfva fordringen i formelt hänseende. I och för denna redaktionsförändring yrkar jag att paragrafen måtte återförvisas. *Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Det må vara att den af Grefve Horn föreslagna förändring synes vara temligen oskadlig och endast innefatta en redaktionsförändring, men af hans motivering till denna redaktion vill det synas, som han dermed afsåge, att Konungens Befallningshafvande borde i alla händelser kommunicera en lagsökningshandling, äfven om den icke innefattade något bevis om fordran; och detta sammanhänger i sådant fall med hans åsigt om 12 § och skulle möjligen kunna bereda ett tillfälle att kringgå den 12 §, ehuru den redan är bifallen. Af denna anledning och då jag icke finner att paragrafen kan gifva anledning till den af Grefve Horn omnämnda otydlighet, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr von Gegerfelt: För min del finner jag den af Grefve Horn föreslagna ändringen icke vara någon ändring annat än i ordalagen. I Utskottets förslag heter det "eller finner öfverexekutor den återopade handlingen icke innefatta bevis om fordran" och Grefve Horn har föreslagit att dessa ord skulle utbytas emot: "eller finnes handlingen icke vara så beskaffad som i 12 § sägs". I denna 12 § säges, att handlingen skall vara "skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis". "Fordringsbevis" och "bevis om fordran" äro efter min uppfattning alldeles detsamma och på grund häraf yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande paragrafen och dels återremiss deraf; framställdes proposition på bifall till paragrafen och besvarades med ja.

15, 16 och 17 §§.

Biföllos.

18 §.

Grefve Horn: Äfven rörande denna paragraf är jag af olika mening med Utskottet, nemligen i fråga om påföljden för gäldenärs uteblifvande. Detta är en ganska vigtig sak och i nu gällande utsökningslag är stadgadt, hvad äfven är i förevarande lagförslag föreslaget, att om gäldenär uteblifver, skall pröfning ega rum på de skäl, som sökanden företett. Emellertid har på många, ja på de flesta ställen praxis utvecklats så, att när gäldenären uteblifver och då fordringen grundar sig på någorlunda antaglig handling, har öfverexekutor, då gäldenären ansetts medgifva krafvet genom sitt stillatigande och uteblifvande, ålagt gäldenären betalningsskyldighet. Denna praxis tycker jag för min del icke har oskäl med sig. Flera utländska lagar hafva antagit den och den engelska lagen är i detta afseende synnerligen

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

sträng. Om t. ex. stämning försittes, så blir den svarande parten dömd åt saken och han kan icke ens få ändring i ett sådant beslut, om han icke kan visa att formfel blifvit begånget. Hvarför höres gäldenären, kan man fråga? Jo, för att han skall tvingas att svara *ja* eller *nej*, om han är skyldig eller icke. Vill han nu undandraga sig att svara, så tycker jag det bör vara rätt att tillämpa den allmänna regeln, att *tystnad är samtycke*. Vid detta förhållande och då det i allt fall icke kan vara vådligt att tillämpa denna regel, när, såsom i denna lag är stadgadt, återvinningstalan för alla mål är medgifven, så synes det mig att denna princip har skäl för sig. Det invändes mot denna åsigt, att vår processordning icke har i tvistemål denna påföljd. Det medgifves; men olyckligt är, att vi icke skrifva om vår processordning på samma gång som vår utsökningslag. Hade vi det gjort, skulle jag hafva yrkat samma påföljd i processordningen, der det vore väl om en sådan påföljd stadgades. Svaga åtgärder eller påföljder äro icke i min smak, ty de leda icke till det mål, man vill. På denna grund yrkar jag återremiss af paragrafen och afser med denna återremiss, att i stället för orden "varde målet afgjort på de skäl borgenären företett" måtte inflyta orden "*varde sökt utmätning bifallen*."

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Det af Grefve Horn vid denna paragraf ifrågasatta förslag anser jag för min del högst betänkligt, nemligen att införa denna för vår rättegångsordning alldeles nya grundsats, att uteblifvande med förklaring är detsamma som erkännande. Ett sådant stadgande kan i vissa fall vara mindre vådligt i sådana län-der, som hafva ett utbildadt advokatstånd och der all talan utföres af advokater. Men jag hemställer, hvad följden skulle blifva i vårt land, då vi veta, huru många menniskor på landet icke hafva någon känne-dom om huru de skola bära sig åt för att författa en förklaring och insända den till Konungens Befallningshafvande. Det finnes de, som äro alldeles oförmögna att sjelfva göra det och i en aflägsen ort är det ofta svårt nog att erhålla nödigt biträde. Der en sådan praxis, som den af Grefve Horn omnämnda gjort sig gällande i vårt land, är det i strid mot både lag och billighet. I allt fall synes mig den redaktion, Grefve Horn föreslagit, vara mindre lyckad, helst den till sin yttersta konsekvens drifver den grundsats han utvecklat i sin reservation. Han säger, att om gäldenär uteblifver med förklaring, skall sökt utmätning bifallas. Domaren skall således icke hafva rätt att se till, huru vida verkligen den handling, borgenär företett, innefattar skäl att utdöma det hela. Jag antager t. ex. att utmätning söks på grund af en skuldsedel och att man söker utbekomma ränta från skuldsedeln utgifningsdag, men att någon tids ränta är afskrifven, hvilket borgenären icke i inlagan uppgifvit. Skulle då Konungens Befallningshafvande vara skyldig att bifalla den sökta utmätningen och således krafvet i hela dess vidd. Jag kan icke se att ett sådant lagstadgande är lämpligt och anhåller således om bifall till paragrafen.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till

den förevarande paragrafen och dels återremiss deraf, framställes proposition på bifall till paragrafen och besvarades med ja.

*Förslag till
utskökningslag.
(Forts.)*

19—23 §§ och 25—32 §§.

Biföllos.

33—36 §§ i ett sammanhang.

Herr Stråle: Under öfverläggningarne inom Utskottet om dessa paragrafer uttalades allmänt nog den önskan, att man skulle tillse, om icke några lättnader skulle kunna beredas parterna i lagsökningsfrågor. Vi hafva ju ganska långa distanser här i landet och icke så lätta kommunikationer öfverallt. Helst skulle jag hafva önskat, att Utskottet föreslagit Riksdagen att göra anhållan hos Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t måtte tillse om och hvilka lättnader kunde beredas; men man önskade från många håll, att något bestämdt lagstadgande borde nu inflyta, särdeles som den förändring skulle genom lagförslaget — i motsats till hvad för närvarande är lag — inträda, att öfverexekutorsbeslut vunne laga kraft viss tid efter dess datum och icke, efter delfäendet. För att i någon mån gå dessa önskningar till mötes så långt som jag för min del ansåg det vara möjligt, instämde jag i den åsigten, att man skulle kunna meddela den föreskriften att öfverexekutor skulle samtidigt med besluts meddelande låta en avis derom afgå med posten till den fordringsegare eller gäldenär, som derom gjort anhållan, uppgifvit sin adress och erlagt den afgift Kongl. Maj:t kunde bestämma för detta lilla bestyr. Det besvär, som vore förenadt med denna åtgärd, blefve ju obetydligt, och någon tvist om brevet vore afsänt eller icke borde aldrig kunna uppstå, då det vore inskrifvet i Konungens Befallningshafvandes postbok. Någon större olägenhet för Konungens Befallningshafvande lär ej böra uppkomma genom en sådan bestämmelse, men medgifvandet att få fatalierna räknade från utslagets datum är af stor vikt. Att återgå så långt, som Utskottets pluralitet gjort, deremot hyser jag de största betänkligheter. Att göra Konungens Befallningshafvande till ett slags ombud för parterne finner jag icke vara något lyckligt förslag och jag anser det så mycket mindre behöfligt, som det i allmänhet finnes att tillgå ombud hos Konungens Befallningshafvande, till hvilka man kan vända sig. I det län jag tillhör, kungör Konungens Befallningshafvande, att den och den är villig att åtaga sig ombudsmannaskap och derigenom har Konungens Befallningshafvande gifvit ett slags vitsord, att denne person bör kunna anlitas, men icke har Konungens Befallningshafvande derigenom ådragit sig någon ansvarsskyldighet. Genom Utskottets förslag skulle åter Konungens Befallningshafvande blifva ett ansvarigt ombud och detta kunde gifva anledning till ganska obehagliga tvister. Man väntar t. ex. att få sitt utslag sig tillsänt från Konungens Befallningshafvande, men man har icke skickat tillräckligt med penningar; då blir utslaget liggande och fatalierna kunna lätt gå förlorade. Eller har man sändt mera penningar än behöfligt är, då uppstår ett öfverskott och sålunda måste räkenskaper föras med parterne och redovisning lemnas. Jag tror, att om ock någon

Förslag till fördel skulle kunna i vissa fall vinnas genom det utsträckta förslag
utsökningslag. Utskottet framställt, så blefve likväl olägenheterna väsentligen större;
 (Forts.) och jag vågar därför vördsamt anhålla att Kammaren måtte bifalla
 det i Herr Bergs reservation intagna förslag, "att, med uteslutande af
 den af Utskottet tillagda 36 §, Kongl. Maj:ts förslag i 33, 34, 35 och
 36 §§ måtte af Riksdagen godkännas; dock med tillägg vid slutet af
 34 § af ett så lydande stadgande: *låte ock öfverexekutor underrättel-*
sen med posten afsändas till part, som för sådant ändamål sin
adress uppgifvit och stadgad afgift erlagt, och med den förändring i
lydelsen af 35 § att orden: anteckning derom tillika införd i den i
34 § omförmälda bok utbytas mot: underrättelse derom meddelad på
sätt i 34 § sägs."

Grefve Horn: Såsom vi litet hvar känna, hafva åtskilliga bankinrättningar och myndigheter rättighet att till Konungens Befallningshafvande insända sina lagsökningar i promotorialväg, som det heter, det vill säga med posten och att Konungens Befallningshafvande vidtager de åtgärder, som erfordras för gäldenärens hörande etc, och sålunda leder ärendets utredning, hvarigenom Konungens Befallningshafvande i sjelfva verket blifver en slags ombudsman för dessa myndigheter och bankinrättningar. I Utskottet sökte man göra gällande, att äfven enskilda skulle få samma rätt. I viss mån skulle jag vilja och ville äfven då tillmötesgå denna åsigt, men icke på något sätt så att öfverexekutor skulle för den enskilda parten stå såsom någon slags ombudsman på samma gång han är exekutionsdomare. Samma olägenheter, som den förre talaren påpekade, insåg jag äfven, nemligen att Konungens Befallningshafvande komme att stå i en slags ansvarsskyldighet såsom ombudsman till den enskilde parten och att öfverexekutor skulle kunna få ett olidligt besvär med att hålla konto för parter, som insända förskotter och handlingar. I de större länen blefve detta så betungande, att jag tror, att en särskild tjänsteman behöfde förordnas dertill. Detta förslag ville jag derför icke godkänna, men jag ansåg det icke vara någon olägenhet, att parterna skulle få insända sina handlingar direkte till öfverexekutor och att, om parten begärde att få ombud för sig förordnad, hinder icke borde finnas för öfverexekutor att förordna ombud för parten, i likhet med hvad som sker i utlandet, der part kan hos domstolen begära och få ombud för sig förordnad. Vidare anser jag, att öfverexekutor skulle kunna i så måtto tillmötesgå borgenären, att om denne icke har förtroende till något ombud på orten, han skulle kunna begära att hufvudskriften af fordringsbeviset hölles inne hos öfverexekutor och att liqid skulle ega rum på det viset att öfverexekutor vid requisition af utmätningsman öfersände fordringsbeviset till utmätningsman och fick liqid genom denne och, om borgenär det önskade, öfersände liqviden till utmätningsman i den ort, der borgenär bodde, för att honom tillhandahållas. Detta förslag vann icke gehör och jag håller icke så strängt på det, men jag tror likväl att det skulle medföra stor lättnad för allmänheten och ringa besvär för öfverexekutor. Jag tänker mig, att för en aflägsse boende borgenär, som icke känner någon person, som han skulle kunna vända sig till, och som icke håller dessa tidningar, der Konungens Befallningshafvande

stundom tillkännagifva, att den och den personen åtager sig indrifningar och har rätt att åtaga sig ombudsmannaskap hos öfverexekutor, för en sådan borgenär är det svårt att veta, till hvem han skall kunna sända ett dyrbart fordringsbevis och i sådant fall vore det bra att kunna få sända det med posten till öfverexekutor och sålunda vara säker att icke fordringsbeviset eller fordran förkommer.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Hvad Herr Stråles särskilda mening och äfven Utskottets förslag beträffar, så vilja de endast tillmötesgå parten i det afseendet, att en avis skulle skickas till parten, derom att utslag skulle utfärdas eller vore utfärdadt. Hvertill skall det tjena att han får en sådan avis? Parten är ju ändock nödsakad att hålla ombud hos öfverexekutor för att delgifva lagsökningen m. m., och då kan väl detta ombud äfven öfersända aisen eller utslaget till sin hufvudman. Jag kan icke se, hvartill ett så litet medgifvande skall tjena. Icke ländet det parten till stor nytta och derföre har jag icke velat ingå på förslaget, då derigenom i allt fall öfverexekutor komme att åtaga sig ett slags ombudsmannaskap, som jag icke vill godkänna. Jag yrkar helst, att dessa 4 §§ blifva återremitterade för att det må öfverlemnas till Utskottet att uppgöra nya föreskrifter om berättigande för part att anlita öfverexekutor, men i annat fall kommer jag att rösta för afslag å §§ 33—36 i Utskottets förslag och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr von Gegerfelt: Vid den föregående § fäste jag uppmärksamheten på vigten af att skilja mellan hvad till domare- och exekutiva makten hör; här åter är att fästa vikt vid skilnaden mellan verksamheten för denna senare myndighet och för den enskilda partens ombud, och denna skilnad synes mig vara i 36 § på ett betänkligt sätt förbisedd. Att på Konungens Befallningshafvande lägga skyldigheten att gå den enskilda parten tillhanda och i viss mån bevaka hans talan, kan nemligen icke vara öfverensstämmande med den oberoende ställning, en sådan myndighet tillkommer. Men, hvad som värre är, detta stadgande har ej heller någon praktisk betydelse, enär, enligt Utskottets förslag, Konungens Befallningshafvandes verksamhet i förevarande hänseende, är så inskränkt, att den enskilde parten ändock icke kan i alla fall undgå att hålla sig ett ombud. Det stadgas nemligen i Utskottets förslag, att: *"Om part det begär och nödig kostnad förskjuter, skola, ej allenast i de fall att af honom ingifna lagsökningshandlingar enligt 14 § ej upptagas eller enligt 15 § utställas till förklaring, desamma jemte derå tecknad besked till honom genom öfverexekutors föranstaltande med posten afsändas, utan ock utslaget i målet på enahanda sätt till parten afsändas."* Nu finnas i 18—21 §§ särskilda fall angifna, då Konungens Befallningshafvande meddelar part föreskrifter och förelägganden och af hvilka det är lika angeläget för parten att erhålla del, som då utslag meddelas, hvarför ock, om ett stadgande i sådant syfte komme att införas, det åtminstone borde omfatta allt, för hvilket en part eljest behöver ombud.

Då ej någon uppträdt till försvar för denna § i sin helhet, är det måhända onödigt att framställa anmärkningar mot densamma, men jag ber dock att få bemärka, att om en åtgärd af förevarande beskaffenhet skulle vidtagas, det blefve nödvändigt att tillsätta en eller flera

*Förslag till
utsökningslag.* sårskilda tjenstemän för bestridande af de deraf uppkommande göromål, och vid sådant förhållande synes det vara bättre, att parterna (Forts.) sjefta anlita tillgängliga ombud att dem tillhandagå.

Hvad åter angår den af en reservant gjorda framställning, som af Herr Stråle, ehuru motvilligt, blifvit förordad, synes den mig väl såsom ett bemedlingsförslag vara antaglig, men likväl icke heller lända till synnerligt gagn. Ty då äfven i detta fall inträffar, att parten måste hålla sig ombud, är det väl lämpligare, att detta ombud passar på när utslaget afkunnas, än att Konungens Befallningshafvande gör det. Hvarje sådan föreskrift har nemligen det mot sig, att den gifver parten anledning till vårdslöshet, i det den invaggar honom i en falsk säkerhet att han icke behöfver något ombud till bevakande af sin talan. Grefve Horn har åberopat, att enskilda bankinrättningar hafva en sådan förmån. Jag vill icke inlåta mig i försvar härför, emedan det synes mig, som om äfven dessa bankinrättningar, såsom andra parter, borde hafva ombud; men den väsentliga skilnad förefinnes dock härvidlag, att de förstå beräkna, hvad som skall iakttagas, huru mycket penningar som skall insändas m. m., hvilket menige man icke göra. Ofta skulle det derför kunna inträffa, att en part, i tanke att han fullgjort hvad som erfordras, skulle förlora sin sak, exempelvis blott derför att han icke insändt tillräckligt med penningar, hvarför jag ock anser hvarje föreskrift i förevarande hänseende vara att betrakta snarare såsom en fälla för parten, än såsom ländande till hans nytta. Hvad beträffar Grefve Horns förslag, att parten skulle ega rättighet att insända sina handlingar till Konungens Befallningshafvande, som i sådan händelse skulle förordna ett ombud för parten, så är att märka, att detta väl egentligen är något, hvarmed det icke tillkommer Konungens Befallningshafvande att taga befattning, och icke heller är af behovet påkalladt, enär det väl bör vara af högsta vikt, att icke blott hos Konungens Befallningshafvande, utan äfven hos domstolarne ombud finnas för parterna tillgängliga. Förslag om föreskrift i detta hänseende har vid föregående riksdagar blifvit väckt, ehuru det ej ledt till något resultat, och jag för min del skulle vilja förorda att åtgärder härför blefve vidtagna, så att hvar och en kunde i statskalendern se, till hvilken han med förtroende kunde hänvända sig. Då det likväl icke nu är fråga om att inslå på denna väg, får jag yrka afslag på Utskottets ifrågasvarande förslag.

Herr Samzelius: Med tillkomsten af denna § förhåller det sig ungefär så, som Herr Stråle uppgifvit. Det yppades nemligen inom Utskottet allvarsamma betänkligheter mot att antaga de efterföljande §§, hvari stadgades den förändring, att besvärstiden för utslag skulle räknas efter utgifts- eller anslagsdagen, i stället för att, såsom bekant är, den nu löper från delfäendet. Man ansåg nemligen, att parter alltför ofta skulle tappa bort fatalier, och att det skulle vara för dyrt att hålla ombud i dessa små mål. Då framkom från dem, som företrädesvis representerade Konungens Befallningshafvande — jag vill minnas att det var från Landshöfdingarna Grefve Horn och Stråle samt Landssekreteraren Holmberg — ett förslag att gå allmänhetens önskingar till mötes på sätt nu blifvit ifrågasatt, och öfriga ledamöter

inom Utskottet, hvilka hyste betänkligheter mot vidtagande af den andra reformen, som jag ansåg vara ganska vigtig, mottogo med begärlighet det sålunda gjorda anbudet. Grefve Horn och Herr Stråle hafva nu hvar för sig förklarar, att det skulle vara förenadt med svårigheter att genomföra denna reform. Jag för min del kan icke finna, att dessa svårigheter äro så stora, att de icke skulle kunna öfvervinnas. Jag vill, i likhet med Herr von Gegerfelt, icke sammanblanda Konungens Befallningshafvande såsom öfverexekutor med parternas ombud, och jag tror icke heller, att detta nödvändigt behöfver ske. Genom en instruktion kunde ju bestämmas, att en landskanslist skulle erhålla uppdraget att mottaga handlingar och verkställa de erforderliga skickningarne, och jag kan icke finna, att Konungens Befallningshafvande derigenom skulle få något slags ansvar, eller ställas såsom ombud. Om Konungens Befallningshafvande, såsom en reservant antydt, skulle gifva anvisning på en kommissionär skulle de utan tvifvel till en sådan välja denna landskanslist, hvadan skilnaden således endast blefve den, att parten skulle vara skyldig att till denne kommissionär gifva en ersättning — jag har hört omnämnas 50 öre — då han deremot efter detta förslag skulle slippa denna kostnad. För min del har jag velat framgång åt detta förslag, och enda sättet, hvarpå detta skulle kunna ske, vore att antaga paragrafen, sådan Utskottet föreslagit den; ty afslås den nu inom denna Kammare, kan man vara förvissad om, att Andra Kammaren kommer att afslå jemväl den paragraf. hvarigenom föreslagits att besvärstiden skulle räknas från utslagsdagen, och således nuvarande beräkning ifrån delfäendet komma att qvarstå. Då denna senare reform är mycket vigtig, får jag för min del hemställa, om det vore med klokhet förenadt att nu afslå denna paragraf. De betänkligheter, som mot densamma uttalats, äro icke så allvarsamma, som man trott. Det har sagts, att det skulle kunna inträffa, att bref icke skulle framkomma med posten. Om så skedde, blefve det på postens egen risk och kunde ej medföra något ansvar för Konungens Befallningshafvande. Vidare har befarats att man i dessa skrifter skulle kunna skrifva hvarjehanda svåra saker, äfvensom till Konungens Befallningshafvande insända anonyma bref. Häremot vill jag endast erinra, att sådana anonyma skrivelser äfven nu kunna till Konungens Befallningshafvande insändas af illvilliga personer, fastän de, likasom enskilde i allmänhet nu sakna rätt att brefvexla med bemälda myndighet.

För min del ber jag, att Kammaren ville väl betänka sig, imman den afslår paragrafen och anhåller vördsamt om bifall till densamma.

Herr Fröman: Emot nu föredragna 36 § hafva framställts grundade anmärkningar, icke allenast i den af Herr Berg afgifna reservation, utom äfven af de talare, som här förut yttrat sig. Man har, för att gifva saken ett bättre utseende, föreslagit den utväg, att, för utförande af ifrågakvarande uppdrag, en hos Konungens Befallningshafvande anställd kanslist kunde förordnas. Jag vill dervid först och främst erinra, att det väl icke vore nog med allenast *en* kanslist, enär tillfälle borde beredas hvardera parten att erhålla ett ombud; och för sådant ändamål blefve det alltså nödvändigt att tillsätta två kanslister. Deremot kan jag icke rätt föreställa mig hurudana tjenstemän dessa kan-

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

sliester skulle blifva, och huruvida de ens kunde betraktas såsom tjenstemän, då de i sjelfva verket icke blefve annat än parternas ombud. Den utväg som sålunda blifvit antydd, vore dock bättre, än att göra Konungens Befallningshafvande till parternas omedelbara ombud, ty derigenom skulle rättsförhållandena på ett högst betänkligt sätt invecklas. Om nu dylik tjensteman tillsattes, uppstår naturligen den frågan, huruvida de skola aflönas af staten eller erhålla särskildt arfvode af parterne. Det senare anser jag vara det enda tänkbara, men vid sådant förhållande, vet jag icke, hvarföre ej det för handen varande behovet kan afljelpas lika väl på det praktiska sätt man hittills på många ställen använt, att nemligen Konungens Befallningshafvande kungör för allmänheten hvilka personer i residensstaden äro villiga att åtaga sig dylika uppdrag och pålitlige att dem utföra, hvarigenom denna angelägenhet på det naturligaste sätt kunde ordnas så, att den myndighet, hvilken afgöranderätten uti de i fråga varande målen tillhör, icke tillika sättes till parternes enskilda ombud.

Man säger, att något ansvar icke skulle häfta vid Konungens Befallningshafvande, om i det enskilda bestyret någonting försumrades eller origtigt utfördes, då han skulle derom endast "föranstalta" men sjelf ej hafva bestyret. Jag föreställer mig deremot, att det i allmänhetens tanke alltid blefve Konungens Befallningshafvande, som finge uppbära skulden för alla fel och försummelser, och som derigenom komme i en allt annat än angenäm ställning. På dessa och de andra skäl jag återopat, tillstyrker jag för min del afslag å § 36. Hvad åter beträffar den af Herr Berg föreslagna medelväg, kan jag för min del icke anse densamma vara antaglig eller ens tjena till något. Det heter, att parterna för att vinna den erbjudna förmonen skola uppgifva sina adresser och skicka in postporto. Först och främst tror jag, att en stor del parter — ty här är fråga icke allenast om sökande — utan äfven om svarandeparter — måhända icke har eller någonsin får reda på, att det går för sig, att på den föreslagna vägen få underrättelse om utslaget; och, äfven om parten erhåller en sådan underrättelse, är dermed icke mycket vunnet, då han i allt fall måste ombesörja utslagets utlösande. Härförutan möter den betänkligheten, att sådana underrättelser, äfven om de ordentligt afsändas, icke alltid framkomma. Det är väl sagdt, att i så fall Konungens Befallningshafvande skulle vara utan ansvar derför, när med postboken kunde visas att underrättelserna blifvit afsända; men jag fruktar att allmänhetens omdöme blifver ett annat. Huru dermed än må gå, kan man dock fråga, hvad är under sådana omständigheter med hela anstalten vunnet? Jag fruktar, att parten derigenom endast försättes i ett slags säkerhet, hvilken ej är att lita på, och som kan blifva för honom ganska olycksbringande. Alltså skall det åligga Konungens Befallningshafvande att meddela sökande och förklarande i utsökningsmål dylika underrättelser, då bör det ock föreskrifvas, att underrättelserna skola meddelas genom vederbörande kronobetjening emot bevis, som till Konungens Befallningshafvande skola insändas, ty ett annat förfaringssätt tjenar endast till att invagga parterna i en bedräglig säkerhet. Vid sådant förhållande kan jag för min del icke heller finna något skäl att ingå på den sålunda föreslagna medelvägen.

Herr Wallenberg: Det är vanligen på det viset, att då det först talas om en sak, så befinnes den omöjlig, men när man funderat några år på densamma, finner man den ganska naturlig. Jag har ett exempel derpå. För omkring 20 år sedan, då jag först framställde den frågan: hvarföre skola de, som hafva att göra med en bank, begagna ombud; hvarföre icke vända sig direkte till banken både muntligen och skriftligen, tyckte man, att det var förskräckligt och outförbart. Nu är det kommet derhän, att man finner det vara den naturligaste sak i verlden, och riksbanken har icke tvekat, att på detta sätt upptaga affärer med hvem som helst. Jag tror, att det kommer att gå så äfven med denna sak, och om några år finner man det naturligt att direkte skicka in sina handlingar till öfverexekutorn, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Det är en positiv missuppfattning att påstå, att man derigenom gör öfverexekutorn till ombud för part. Det är icke fallet, utan frågan är, om man har lof att utan ombud per posto nalikas öfverexekutorn. Denna fråga är visserligen ny, men det finns bra många exempel på, att det låter sig göra, och jag har icke hört att, der så egt rum, deraf föranledts något bekymmer hvarken för dem, som begagnat denna utväg, eller för öfverexekutorn sjelf. Säsom Grefve Horn sade, är det tillåtet för bankerna att i promotorialväg vända sig till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för att få utsökningar i andra delar af landet än der de hafva sitt hufvudsäte, och denna bekvämlighet har, såsom jag tror, under dåliga tider, tagits i anspråk ganska vidsträckt. Under erkännande, att jag varit med om §:n sådan den är, och med förklarande, att jag icke anser den innefatta någon fara, vill jag gerna medgifva, att man i en reform sådan som denna bör gå steg för steg. Jag vill derföre gerna, att man nu kunde nöja sig med något mindre, men att icke göra något alls, anser jag betänkligt, hvilket Herr Samzelius närmare utvecklat. På dessa skäl och då jag icke vill yrka bifall till paragrafen, emedan hopp om framgång derför saknas, men tror att återremiss vore lämpligt, helst saken ändå kan tåla att tänka på och det finnes ett diminutivum i det förslag, som blifvit framställt i den vidfogade reservationen eller på den väg, som Grefve Horn föreslagit, förenar jag mig med honom i yrkandet om återremiss.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 7 e. m.

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: För min del kan jag icke annat än dela de betänkligheter, som af flera talare blifvit framställda mot den 36 §, och äfven om det vore så, som den siste talaren antog, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derigenom icke blefve ett ombud för parterna, så ligger för mig tillräckligt skäl att önska, det paragrafen icke må blifva i lagen insatt, uti den redovisningsskyldighet, samt det myckna besvär och möjliga tillvitelser för origtigt förfarande, som jag fruktar af ett sådant bestyr skulle blifva en följd. Det synes mig då bättre, att hvar och en, som har en sak att sköta, får vidkännas något besvär och kostnad än att hela bestyret öfverflyttas på en embetsmyndighet.

Hvad deremot angår den af Herr Berg med flere afgifna reserva-

*Förslag till
utsökningslag.* tion kan jag för min del icke finna, att någon stor bekvämlighet och
(Forts.) lättnad derigenom skulle beredas allmänheten, då, såsom Grefve Horn
anmärkt, den rättssökande i alla fall får hålla sig ombud.

Om likväl det är så, som Herr Samzelius sagt, att man i Andra Kammaren skulle vilja i förbindelse härmed sätta frågan om besvärstidens räknande från den dag, då utslaget afkunnas eller efter anslag utfärdas, och att man icke skulle vilja gå in på borttagandet af det nuvarande sättet med besvärstidens räknande från delgifvandet med mindre parterne finge underrättelse med posten från lagsökningsdomaren, när utslag meddelas, och denna betänklighet att antaga nämnda förslag, som jag i likhet med Herr Samzelius anser för en stor reform, lika väl undanrödjes genom antagande af Herr Bergs som Utskottets förslag, vill jag icke motsätta mig en återremiss, dock under tillkännagifvande, att jag för min del derigenom icke vill godkänna större förändring af Kongl. Maj:ts förslag än bifall till Herr Bergs eller något dermed likartadt.

Herr Samzelius: Äfven med fara att uttrötta Kammaren har jag åter begärt ordet i denna fråga. Förut under Riksdagens lopp har jag gjort till regel att icke yttra mig, och jag hoppas derföre, att Kam-maren skall benäget ursäktas, att jag nu tager dess tid något i anspråk.

Herr Frömans förslag synes mig antyda en missuppfattning om meningen med denna paragraf. Han har sagt, att det skulle vara icke *en* utan två landskanslisters, hvaraf framgår, att den ene skulle mottaga skriften af sökanden och den andra af förklaranden och sålunda vara verkliga ombud. Det är icke meningen. De hafva icke rättighet att uppträda såsom advokater utan skola blott anteckna skrifterna i diarium och expediera de i paragrafen omnämnda underrättelser, kommunikationsresolutioner samt utslag, när nödiga medel dertill insändas. Hvad som menas med nödiga medel, blir naturligtvis föremål för särskild föreskrift, som icke kan inrymmas här i utsökningslagen. Det är, såsom Herrarne veta, antaget bruk vid våra enskilda banker och äfven vid riksbanken, att enskilde personer kunna direkt vända sig dit för-utan kommissionär. Nu sköta tjänstemännen allt detta utan att deras egenskap af tjänstemän upphör. Herr Fröman antog, att då en landskanslist påtog sig ifrågavarande befattning, skulle han endast blifva partens ombud, men så är icke förhållandet. Det hufvudsakliga skälet, hvarföre jag vill bifall till denna paragraf, är, att den är satt i omedelbart sammanhang med en följande, huruvida besvärstiden skall räknas efter utslagets utgifningsdag eller från delfäendet, och framtiden får visa, hvem som har rätt antingen jag i min förmödan, att Andra Kam-maren kommer att afslå en förändring härutinnan, om man icke går in på den förevarande paragrafen, eller andra, som tro, att ett afslag å denna paragraf icke skulle hafva sådan följd.

Jag beklagar, att den ene efter den andre af Utskottets ledamöter öfvergått till en annan åsigt. Grefve Horn stod på samma linea, som jag, då vi inom Utskottet till en början behandlade denna punkt. Äfven Herr Wallenberg var fullt ense med mig. När han nu yrkat återremiss och Hans Excellens Herr Friherre De Geer äfven talat för en sådan, vill jag icke ensam fasthålla vid min åsigt, som under sådana

förhållanden icke kan blifva Kammarens beslut. Jag vill derföre icke motsätta mig den återremiss, som af flere talare blifvit begärd, helst frågan möjligen kan i Utskottet lösas på annat sätt än nu skett.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Fröman: Med anledning af hvad en talare nyss yttrat, tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på, att det väl är någon skilnad mellan en enskild bank och Konungens Befallningshafvande med afseende på arten af de förhållanden i hvilka de träda till personer, som med dem hafva något att bestyra, så att hvad som kan gå för sig för en enskild penningeinträttning, i ändamål att underlätta lånerörelsen och tjena kunder, icke passar sig för en embetsmyndighet, som har att i utsökningsmål, som der anhängiggöras, skilja mellan tvistande och meddela beslut, emot hvilka talan kan fullföljas instanserna igenom. Jag tror således, att denna jemförelse alltför mycket haltar för att inverka på omdömet om denna sak. Hvad åter beträffar den anmärkningen, att bankerna nu hafva ett slags privilegium på att få skicka handlingar omedelbart till Konungens Befallningshafvande, så synes mig detta icke utgöra något skäl för att utsträcka denna rättighet till alla möjliga sökande, ty i samma mån rättigheten utsträckes, ökas besväret för Konungens Befallningshafvande; och det är just detta, som utgör ett af skälen, hvarföre man icke ansett välbetänkt att pålägga bemälda myndighet detta ytterligare bestyr. Att åter antaga Herr Bergs förslag för att bereda framgång åt en annan vigtig princip eller den att besvärstiden skall räknas från utslagsdagen i stället för från delgifningsdagen, dervid har jag mycken betänklighet, ty det tror jag skulle vara att erbjuda en allt för ringa ersättning för hvad som skulle förloras, det vill säga, att jag anser förlusten af den säkerhet, en part eger i vissheten, att hans klagotid icke begynner löpa förr, än han fått del af det honom rörande utslaget, icke vara i någon nämnvärd mån ersatt genom löftet att erhålla underrättelse om dagen då ett dylikt utslag meddelas, då för detta löftes verkliga uppfyllande icke tillförlitligare borgen lemnas. Att på dylika villkor söka skaffa bifall till ändring i sättet för klagotidens beräkning af dem som vilja bibehålla det nu varande beräkningssättet, är en transaktion, i hvilken jag ej vill deltaga, utan yrkar fortfarande afslag å paragrafen. Vid den upplysning, som lemnats i anledning af mitt yttrande om de två kanslisterna som skulle behöfva tillsättas, nemligen att meningen vore, det icke mer än en kanslist borde taga mot skrifter af båda parterna, beder jag att få anmärka, att jag fruktar, att en sådan anordning icke komme att ingifva allmänheten fullt förtroende, ty denna skulle helt visst anse en sådan person för detsamma som en advokat; och en sådan som mottoge uppdrag och handlingar af båda parterna, komme aldrig att vinna tillit och anseende.

Jag fortfar att yrka afslag å paragrafen.

Herr von Gegerfelt: Vår lag stadgar temligen strängt ansvar för den, som går båda parterna till handa i rättegången. Det vore då egendomligt att i lag stadga, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle göra detta. Det har åberopats förhållandet med bankerna, att den, som har affärer med dem, får direkt vända sig till dem med po-

*Förslag till
utsökningslag.* sten. Den siste talaren anmärkte, att det vore en stor skilnad mellan bankerna och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Jag går längre än han och säger, att hos dem ett alldeles motsatt förhållande eger rum. Hos banken är det två parter som göra upp en affär och, när de äro ense, nalkas hvarandra, då deremot hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande äro två personer med stridiga intressen, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall afgöra. För öfrigt är det icke hufvudsakligen med afseende på Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes besvär, som jag motsatt mig denna paragraf; ty det kan hjälpas genom flere tjenstemän, utan dels med afseende på ofullständigheten af de föreslagna föreskrifterna, dels ock i synnerhet med anledning af den falska förespegling, som derigenom gifves parterna, att de hafva sin rätt bevakad och iakttagen. Förra gången, jag hade ordet, yttrade jag, att Herr Bergs förslag kunde antagas såsom bemedlingsförslag. Då jag nu hört att en sådan bemedling vore nödvändig för att få igenom ett annat stadgande, hemställer jag om återremiss och frånträder följaktligen mitt förra yrkande.

Herr Bennich: Då jag hörde åberopas ett förhållande, som på senare tider inträffat i bankernas ställning till sina kunder och man förmenade, att endast der skulle en sådan omedelbar beröring kunna ega rum med enskilda personer, emedan de hade samma intresse, den ene af att få hjälp och den andre att hjälpa, så begärde jag ordet för att gifva tillkänna, att flere af våra förvaltande verk infört ganska betydliga lättnader i detta afseende. Detta gäller för allmänheten t. ex. om jernvägsstyrelsen, poststyrelsen och tullstyrelsen. I sistnämnda verk får folk, som anser sig hafva fått betala för mycket i tull eller som önska undantag från en allmän föreskrift, direkt med posten insända sina framställningar till styrelsen. Om saken icke är tillräckligt utredd, låter styrelsen en tjensteman skriva till parten med upplysning om hvad som fattas; jag har aldrig hört annat, än att detta förfaringssätt ledt till belåtenhet hos parterna; och detta har ofta gällt ganska betydliga belopp. Jag kan icke se, att det skulle vara något oegentligt uti, att den person, som behöfde anlita Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, finge göra det genom posten. Jag får således instämma med dem, som, i ändamål att få något i den syftning Utskottets förslag innehåller, yrkat återremiss af paragrafen.

Herr Widmark: Såsom af Utskottsbetänkandet synes, har jag instämt uti den reservation, som af Herr Berg blifvit vid denna punkt afgifven, och jag har sålunda icke kunnat gilla den allmänna föreskriften, att parter skulle ega att direkte vända sig till Konungens Befallningshafvande. Men med anledning deraf, att uti den nya lagen är föreslagen en så stor förändring som den, att besvärstiden skall räknas, icke från utslagets delgifvande utan ifrån den dag, det afkunnas eller efter anslag meddelas, ligger naturligtvis för parterna, både sökanden och svaranden, stor vikt på att rätt veta denna dag och då det är säkert, att parterna hafva största trygghet och tillit till öfverexekutorn själf, yrkar jag äfven i detta afseende bifall till Herr Bergs reservation, som afser, att genom Konungens Befallningshafvande underrättelse om

anslaget skall parterna meddelas. På grund häraf förenar jag mig med dem, som yrkat återremiss, och detta så mycket hellre som detta sätt att anlita embetsmyndigheter är i visst afseende en tidsfråga, och detta lilla försök med ett sådant aviserande, som här är föreslaget, måhända kan vara en början och visa, att det går an att vidare utsträckas. Jag anhåller om återremiss.

*Förslag till
utskottslag.
(Forts.)*

Herr Stråle: Då ingen mer än jag yrkat bifall till Herr Bergs reservation, afstår jag från detta mitt yrkande och ber få instämma med dem, som yrkat återremiss.

Herr Fröman: Här har framställts ännu en annan liknelse än den nyss nämnda mellan banken och Konungens Befallningshafvande i dennes förhållande till parter, som hos honom tvista i skuldfordringsmål, i det en talare åberopat jernvägsstyrelsen och tullstyrelsen såsom myndigheter, jemförliga med Konungens Befallningshafvande. Hvad jernvägsstyrelsen beträffar, kan jag icke förstå, att den i allmänhet har några transaktioner med personer uti annat än rena affärsförhållanden, och detsamma gäller väl äfven om tullstyrelsen. Att det i den senare händelser, det personer klaga deröfver, att de blifvit orätt behandlade af underlydande tjänstemän, och att styrelsen emottager sådana skrifter omedelbart, bevisar icke hvad talaren åsyftat, ty i dylika fall är man också berättigad att vända sig till Konungens Befallningshafvande direkt med sin klagan. Helt annat är förhållandet, då två tvistande parter vända sig till Konungens Befallningshafvande för att erhålla utslag såsom i utnättningsmål sker. Den framställda liknelsen är således här icke tillämplig eller inverkan på frågans bedömande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende å de förevarande paragraferna hade yrkats dels af Herr *Fröman*, att Kammaren, med afslag å den af Utskottet föreslagna 36 §:n, skulle bifalla 33, 34, 35 och 36 §:ne i Kongl. Maj:ts proposition, och dels att ifrågavarande fyra paragrafer måtte till Utskottet återförvisas.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till de ifrågavarande paragraferna, hvarvid svarades nej, sedermera proposition på Herr *Frömans* ofvan berörda yrkande, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja, och slutligen proposition på återremiss af paragraferna, hvilken proposition besvarades med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Andra Kapitlets öfverskrift.

Godkändes.

3 Kap.

37—47 och 49—51 §§.

Biföllos.

*Förslag till
utsökningslag.* (Forts.) Härefter anmälde sig och yttrade Grefve Horn: Kongl. Maj:ts förslag till utsökningslag har i 54 § blifvit ändradt så, att hela denna paragraf blifvit af Utskottet utesluten. För min del vill jag, när denna paragraf blifvit föredragen, yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag. För att få nummerföljden å paragraferna ordnad i likhet med Kongl. Maj:ts förslag, har Utskottet emellertid delat 52 § i två, nemligen den 52 och 53, men på det att, derest 54 § i Kongl. Maj:ts förslag godkännes, ändring må kunna ega rum uti nummerföljden, anhåller jag att 54 § uti Kongl. Maj:ts förslag må blifva föredragen före den 52 § uti Utskottets.

Herr Stråle: Det är klart, att, om 54 § i Kongl. Maj:ts förslag skulle inkomma uti lagförslaget, måste en jemkning ske uti paragrafernas nummerföljd; men Kammaren har redan i afseende å föredragningssättet beviljat Utskottet rättighet till en sådan sammanjemkning, så att jag tror, att den siste talarens önskan i detta afseende blir uppfylld, äfven utan att vi nu behöfva fatta något särskildt beslut.

Grefve Horn: Om Kongl. Maj:ts 54 § blir föredragen nu eller sedan vi afhandlat Utskottets 54 §, synes mig vara likgiltigt, allenast det förra förslaget förekommer till afgörande; men jag tycker det ländar till större reda, om föredragningen sker så, som jag föreslagit, emedan man då kan omedelbart derpå besluta, om 52 och 53 §§ skola blifva en eller två paragrafer.

Herr von Gegerfelt: Jag får fästa uppmärksamheten på, att enligt föredragningssättet skulle väl Utskottet vara förbehållet att göra de ändringar i godkända §§, hvilka kunna föränledas af en återremiss, men icke de, som kunna bero på en af Kammaren beslutad förändring. Vid sådant förhållande synes det mig behöfligt att antingen gå till väga så, som Grefve Horn föreslagit, eller också besluta, att de följande paragraferna godkännas, men med förbehållen rätt för Kammaren att vidtaga den ändring i nummerföljden, som kan blifva en följd af Kammarens beslut i fråga om 54 § i Kongl. Maj:ts förslag.

Sedan den i anledning af Grefve Horns förslag uppkomna öfverläggning härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att nämnde ledamot hade föreslagit, att Kammaren nu skulle företaga till pröfning den af Utskottet uteslutna 54 § i Kongl. Maj:ts proposition; hvaremot Herr von Gegerfelt hemställt, att 52, 53 och 54 §§ i Utskottets förslag måtte förekomma till behandling, innan frågan om intagande i förslaget af ett stadgande, motsvarande den 54:de §:n i Kongl. Maj:ts proposition, gjordes till föremål för Kammarens afgörande, dock med det förbehåll, att, för den händelse 54 § i Kongl. Maj:ts proposition antoges, 52 och 53 §:na skulle sammanföras till en paragraf med nummer 52 och 54:de §:ns nummer ändras till 53.

Härefter framstälde Grefven och Talmannen först proposition på bifall till det af Grefve Horn väckta förslag, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, och sedermera proposition på bifall till Herr

von Gegerfelts ofvan berörda hemställan, då svaren utföllo med många *Förslag till* ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande. *utsökningslag.*
(Forts.)

52 och 53 §§.

Biföllos.

Tredje Kapitlets öfverskrift.

Godkändes.

4 Kap.

54 §.

Biföllos.

Grefve Horn begärde nu ordet och yttrade: Jag anhåller nu, då 54 § uti Kongl. Maj:ts förslag skolat komma i ordningen efter den nu föredragna, att nämnda paragraf må blifva föredragen.

Härefter föredrogs:

54 § i Kongl. Maj:ts proposition.

Grefve Horn: Säsom jag förut påpekat, har Utskottet borttagit den nu föredragna paragrafen från Kongl. Maj:ts förslag, och jag har emot detta beslut reserverat mig. Vi veta, att stadgandet i Kongl. Maj:ts förslag är hemtadt från utlandet, der uti de flesta länder förekommer detta sätt att erhålla utmätning, och erfarenheten derstädes har visat, att det haft godt med sig. För min del kan jag icke inse, hvarför detta sätt icke skulle äfven i vårt land medföra godt. Det är visserligen sant, att vi hittills icke haft det sättet, och det förefaller därför mången besynnerligt, att man vill i vårt land införa något så främmande. Utskottet medgifver, uti motiveringen till paragrafens uteslutande, de fördelar, som detta förfaringssätt har med sig, men antager att i vårt lilla land, som är glest befolkadt, det icke skulle komma till någon allmän användning. Men den omständigheten, att ett land är glest befolkadt, kan väl ej vara anledning till att ett såsom godt erkänt förfaringssätt därför blir dåligt. Vidare säger Utskottet, att vi icke hafva något utbildadt notariatsväsende, och därför är det svårt att erhålla så beskaffade urkunder, som här äro ifrågasatta. Men jag ber, att uti det afseendet få bemöta Utskottets motivering med den anmärkningen, att vi hafva domare, magistratspersoner, kronofogdar och andra, hvilka äro behörige att ex officio gifva ett sådant intyg, och om en part vill underkasta sig de kostnader och besvär, som kunna vara förenade med att resa till desse personer och få en sådan urkund, som 54 § föreskrifver, hvarför skall det vara honom förmenadt och hvarför skall ej vitsord gifvas deråt? Utskottet säger vidare, att det vore stora vådor underkastadt att godkänna detta förfaringssätt, i det nemligen

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

förfalskningar skulle kunna ega rum. Sådant är visserligen möjligt; men jag föreställer mig, att, om exekutorn kommer till gäldenären och presenterar handlingen och gäldenären säger, att den är falsk, så undersöker väl exekutorn samma handling. För öfrigt torde det icke vara svårare att förfalska ett vanligt laga kraftvunnet utslag än en sådan urkund. Ut i flera bankinrättningar och i synnerhet uti hypoteksbanker är redan infördt ett sådant sätt, att skuldsedlar bevitnas af domaren eller notarius publicus, och uti hypoteksföreningarne mottagas inga skuldebref, som icke blifvit antingen erkända inför domaren eller annan myndighet. Vi se således, att bankinrättningarne gerna se, att ett sådant förfaringssätt följes. Jag kan med ett ord icke finna, att Utskottets skäl för denna §:s undanröjdande äro öfvertygande och jag yrkar därför bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna del.

Herr Stråle: Under öfverläggningen om denna paragraf i Kongl. Maj:ts förslag, voro meningarne inom Utskottet i allmänhet alldeles bestämda emot förslaget. Tre ledamöter hafva i det afseendet reserverat sig, men alla de öfrige ansågo, att paragrafen borde utgå. Utskottet har inom sig haft flere större affärsmän och de voro alla af denna åsigt. De skäl, som tala emot förslaget, äro, enligt mitt omdöme, så väl affattade uti motiverna till Utskottets betänkande, att jag anhåller att här få uppläsa dem.

”Förslaget att medgifva omedelbar utmätning genom underexekutor för löpande, till betalning å viss dag ställdt och inför offentlig myndighet erkändt skuldebref, hvori gäldenären medgifvit, att utmätning utan hans hörande må verkställas, är en nyhet, hemtad från utlandet. Utskottet vill ingalunda bestrida, att en dylik anordning kan erbjuda många fördelar inom folkrika länder, som ega ett utbildadt notariatsväsende, och der således både allmänheten redan är van vid att anlita offentliga myndigheters biträde för upprättande af urkunder och vidare dessa myndigheter äro för allmänheten lätt tillgängliga. Men hos oss saknas ännu dessa förutsättningar, och någon giltig anledning att i vårt land söka införa bruket af exekutoriska urkunder torde således för närvarande ej förefinnas. Antagligen skulle anordningen ej komma till någon allmän användning, utan stanna blott på papperet. Medförde den åter den verkan, att långifvarne började allmänt att fordra exigibla skuldebref, skulle detta, åtminstone under nuvarande förhållanden, verka snarare hämmande än gagnande för den allmänna rörelsen. Kostnaden och besväret för anskaffande af myndighetens bevis om erkännandet blefve nemligen, i synnerhet på landet i följd af einbetsmyndigheternas fåtalighet, ej så obetydliga. Dessa kostnader och besvär skulle nu uppstå vid utträdandet af de flesta skuldebref, fastän det naturligtvis blott är för ett fåtal, som exekutiva åtgärder sedermera behöfva ifrågakomma, och kostnaden och besväret för att bereda en strängare exigibilitet hade således varit alldeles öfverflödiga vid flertalet af skuldebrefven. Härtill kommer, att den ytterst stränga exekutiva kraft, som blifvit åt ifrågavarande skuldebref i lagförslaget tillerkänd, lätteligen kunde medföra stora vådor för gäldenären och ställa honom alldeles hjälplös mot bedrägerier. Utmätning skulle, äfven om gäldenären kunde visa ostridig och förfallen genfordran, likväl öfvergå honom,

blott det ej visade sig, att han vid erkännandet ej varit myndig. Om *Förslag till utskökningslag.* (Forts.)
 skuldebrevet efter erkännandet inför offentlig myndighet blifvit falskligen ändradt, skulle således gäldenären svärigen kunna deremot skydda sig; ty om äfven det förutsattes, att protokoll öfver erkännandet skulle föras och möjlighet således bereddes gäldenären att genom företeende af detta protokoll styrka förfalskningen och dymedelst förmodligen hindra utmätningen, skulle han likväl ej vara skyddad i det lätt inträffande fall, att han i följd af en tillfällig bortresa ej fått kännedom att utmätning blifvit sökt och förty saknat tillfälle att vid utmätningen bevaka sin rätt. Än vådligare blefve det, i händelse hela skuldebrevet med derå befintliga anteckningar vore förfalskad och den, hos hvilken utmätning skedde, således saknat all anledning att på förhand vidtaga några åtgärder för att freda sig. Ett annat fall, då en gäldenär och skulle kunna alldeles oförskyldt underkastas utmätning, vore det, om han åt ett skuldebref beredt exigibel form i afsigt att sedermera få detsamma belånadt, men skuldebrevet, innan beläning skett, kommit ur hans ego och innehafvaren derefter sökte utmätning hos honom. Å en invändning, att valuta icke bekommit, skulle nemligen utmätningssmannen ej få fästa afseende. Af dessa skäl — hvartill ytterligare kan läggas, att, då icke ens under vårt nuvarande utskökningsväsende någon önskan om exekutoriska urkunders införande afhörts, behof deraf ännu mindre torde förefinnas lädanefter, då formerna för skuldebrefs utsköknande blifva i många afseenden förenklade — har Utskottet funnit 54 § böra ur förslaget utgå.“

Jag vågar på dessa grunder hemställa, att den förevarande paragrafen icke må blifva af Kammaren antagen.

Herr Samzelius: Då jag lätit anteckna mig såsom reservant emot Utskottets beslut rörande denna paragraf, är jag skyldig något redogöra för min åsigt. Jag anser denna paragraf väl icke vara af den betydendhet att på dess antagande eller förkastande hela lagförslaget öde nu bör bero, men likväl finner jag den innefatta ett framsteg uti utskökningsväsendet och ett framsteg, som tillika kan innebära ett frö till vidare framåtskridande. Om man genomläser nya lagberedningens förslag med motiv, skall man finna, att uti främmande länder gjorts början med sådane exigibla urkunder, som här äro omnämnda, och deras användande har efter hand utsträckts. Jag hoppas, att förhållandet skulle blifva detsamma i Sverige och att, när man fått erfarenhet om, att dessa urkunder icke äro så farliga, som Utskottet uti sin motivering velat låta påskina, man äfven här skulle vilja utsträcka deras användande. Man har talat om vådorna af möjliga förfalskningar. Men jag vet icke, hvarför dessa handlingar skulle vara mera utsatta derför än fordringshandlingar i allmänhet, och dertill kommer, att det vore lättare att bevisa dessa vara förfalskade än andra handlingar, ty man har tänkt sig, att protokoll skulle föras, hvori handlingen skulle ordagrant intagas. Jag förstår icke, hvarför man behöfver upprulla sådana mörka taflor; ty det kan man göra i fråga om hvilka handlingar som helst och med större skäl än i fråga om dessa.

Vidare har man sagt, att ett sådant förfaringsätt icke skulle vara nyttigt uti vårt glest befolkade land, emedan vi icke hafva notarier eller

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

andra personer, som kunna bestyrka handlingens riktighet. Jag medgifver, att vårt notariatsväsende är mycket ofullständigt. Vi hafva notarii publici endast i de större städerna och kronofogdar i deras ställe på landet; men just för att kunna lättare erhålla ett sådant bestyrkande, som här förutsättes, har jag ansett, att äfven länsmän kunde vara behöriga att meddela detsamma. I det afseendet kan jag åberopa en auktoritet, nemligen utsökningskomitén, som ansett, att sådant vore lämpligt. Inom Utskottet har blifvit ifrågasatt att göra länsmän till utmätningmän och yrkandet derom framställdes mycket ifrigt från Andra Kammarens ledamöter. För min del har jag icke trott mig böra tillmötessgå en sådan åsigt. När man nemligen tänker på de kompetensfordringar, man ställer på en länsman och hans svaga aflöning, tror jag icke det är lämpligt att låta honom på egen hand handlägga utsökningsärenden. Men uti det fall, hvarom nu är fråga, der det icke behöfves några stora kunskaper utan endast att ådagalägga ett enkelt sakförhållande, huruvida en viss person har erkänt riktigheten af ett skuldebref, der tror jag icke det kan hafva några vådor med sig att utsträcka befogenheten äfven till länsmän, och då skulle man finna större lätthet af att begagna detta förfaringssätt. Det finnes länder, hvilka icke äro mycket mera tätt befolkade än Sverige, der man likväl begagnar sig af ett sådant sätt, och om man nu skulle åberopa den glest befolkade delen, skulle detta väl egentligen gälla Norrland; ty Skåne kan icke sägas vara glest befolkadt. Jag kan för min del icke se, att folkrikheten kan på något sätt inverka på frågan. Om personer icke komma att begagna sig deraf till en början, icke är det ett skäl att afslå lagen. Många andra länder finnas, der man till en början tvekat att begagna sig af detta sättet, emedan man icke känt till de fördelar, det bereder, men när man fått reda på dessa, har man varit ganska nöjd dermed och tagit vara på dem.

Då det icke torde vara klokt att, såsom Grefve Horn yrkat, nu definitivt antaga Kongl. Maj:ts förslag, enär Andra Kammaren möjligen kan komma att afslå detsamma, vill jag för min del icke så strängt hålla derpå utan anser lämpligare att återremittera paragrafen i den syftning, jag angifvit, så att Utskottet kunde komma i tillfälle taga i öfvervägande, huruvida icke ett erkännande äfven inför länsman i vittnens närvaro kunde åt handlingen bereda exigibilitet. Jag anhåller sålunda om återremiss.

Herr von Gegerfelt: För min del vill jag icke påstå, att synnerligen starka skäl tala för bifall af denna paragraf, men väl att deremot de skäl, som blifvit anförda för afslag å densamma, äro synnerligen svaga. Då man vill underlätta utsökningsprocessen, skulle väl den här föreslagna paragrafen obestriddligen medföra någon fördel. Ett sådant förklarande, som här ifrågasättes, är på det hela icke annat än en af gäldenären på förhand öfver en framtida handräckningsansökan afgifven förklaring, att han erkänner sin skuld. Om han nu frivilligt afgifver en sådan förklaring, får man väl förutsätta, att han fått valuta för skuldsedelns innehåll och icke hade någon genfordran som han deremot ville qvitta. Att tala om, att landet icke är nog folkrikt för en sådan institution vågar jag påstå stöter på det löjlga. I Norrland

kan det möjligen finnas trakter, der det kan möta någon svårighet att finna personer, inför hvilka ett sådant förklarande kan ske, men i hela landet söder om Dalelfven lärer väl någon svårighet i sådant hänseende icke finnas.

*Förslag till
utskottslag.
(Forts.)*

Utskottet har vidare anmärkt, att anordningen sannolikt icke skulle komma till någon allmännare användning och i sådant fall lära väl icke heller olägenheterna af samma anordning blifva stora. I en följande punkt yttrar Utskottet dock fruktan för en så allmän användning af detta förfarande, att långifvare i allmänhet skulle fordra exigibla skuldebref, hvilket skulle verka hämmande på den allmänna rörelsen. Jag får säga, att, om den seden infördes, att hvarje skuldsedel skulle vara bevittnad af trovärdige personer, skulle sådant medföra en stor vinst i betraktande af de på senare tider så ofta förekommande förfalskningarna.

En gäldenär kan omöjligen blifva mer hjälplös, om man kommer med en så beskaffad skuldsedel, än om man lagsöker honom på grund af ett utslag, ty har han en genfordran, kan den tagas i mät lika väl i ena som i andra fallet, och lika väl som en skuldsedel kan vara förfalskad, kan ett utslag vara det; och att inskränka utslags exekutiva kraft har väl *ingen* satt i fråga.

Huru en önskan att erhålla dessa s. k. exekutoriska urkunder skulle framställas, inser jag verkligen icke, och skulle man icke göra andra lagförbättringar än sådana, om hvilka en önskan blifvit på förhand uttryckt, tror jag att man icke skulle komma att göra många sådana.

Emellertid torde det, på sätt Herr Samzelius anmärkt, vara bättre att återremittera paragrafen än att bifalla den i dess nuvarande skick, bland annat därför, att, om länsmän skulle anses behörige att bevittna så beskaffade skuldsedlar, detta står i sammanhang med flera andra paragrafer.

Jag anhåller om återremiss af denna paragraf.

Herr Wallenberg: Jag får börja med att vidgå, att jag för sex år sedan uttalade den åsigt, att det vore önskligt, om sådana "exigibla papper" infördes hos oss, men att jag numera ansluter mig till Utskottets åsigt, att de icke äro behöfliga, och jag tror detta på den grund att mycket utvecklat sig på dessa sex år, bland annat kreditbruket. Jag tror, att det skulle vara ganska kinkigt att införa ett nytt bruk af den beskaffenhet, att det förutsatte en icke obetydlig grad af misstro till den, som utfärdar en sådan skuldsedel. Det blefve efter min uppfattning ganska svårt att få folk att utfärda sådana papper, och jag tror icke, att andra komme att gå in derpå än de, som i öfrigt hade mycket svag kredit, och icke skulle det stärka deras kredit, om de utfärdade sådana förbindelser. Jag tror icke man kan säga, att det är ett erkändt behof att göra ändring i formen för skuldebref. Jag tycker, att sådana skrivas ganska flitigt och betalas ganska ordentligt och det är ingenting, som i den vägen behöfver stadgas utöfver hvad som nu gäller. Om man tänker sig att en gäldenär i ett skuldebref medgifver, icke blott, såsom nu är vanligt, att detsamma får utan hans vidare hörande intecknas, utan äfven att den intecknade egendomen må utan hans hörande utmätas, måste man medgifva, att detta är bland

*Förslag till
utsökningslag.*
(Forts.)

det allra allvarsammaste, man kan tänka sig, och jag tror, att denna nyhet icke behöfver tilläggas i betraktande af alla de lättnader i öfrigt, som nu komma att ske i lagsökningsväsendet och åt hvilka jag önskar all möjlig framgång. Paragrafen är för öfrigt alldeles fristående så att, om den finnes eller icke, inverkar icke på sammanhanget. Genom paragrafens antagande kan inträffa, att man börjar mycket mer än förr förklara andra papper vara underkastade tvist därför, att de icke äro så utomordentligt exekutiva.

Då jag icke kan föreställa mig annat än att regeringen intagit denna paragraf endast för att tillmötesgå en önskan inom affärsverlden, att bereda lättnad för fordringsegare att få sitt åter med mindre omgång, och icke därför att paragrafen hvarken från juridisk eller moralisk synpunkt är af något trängande behof påkallad, hoppas jag, att det icke på något vis kan vara regeringen emot att paragrafen uteslutes, och jag anhaller därför i likhet med Herr Stråle om afslag å § 54 uti den Kongl. propositionen.

Grefve Horn: Jag skall för min del icke motsätta mig en återremiss af denna paragraf, i synnerhet som det skäl, som Herr Samzelius uppgaf, att man då skulle kunna inflicka en ytterligare bestämmelse, som skulle vara en motvigt mot möjliga förfalskningar, nemligen att protokoll öfver underskriften skulle föras och undertecknas och handlingen deri ordagrant intagas. I anledning af en talaresh yttrande, att detta förfaringsätt skulle medföra så stora kostnader, ber jag att få anmärka, att dessa kostnader skulle inskränka sig till lösen för beviset, som enligt nu gällande taxa, efter hvad jag tror, är en krona, och möjligen kostnaden för resan till den person, som skulle vara berättigad att utfärda intyget. Den, som lagsöktes, undgick deremot ganska stora kostnader, ty han sluppe betala lagsökningskostnaden, som icke är någon obetydlighet.

Herr Wallenberg nämnde, att han för några år sedan var af samma åsigt som Kongl. Maj:t med afseende å sådana exekutoriska urkunder, som föreslagits, men att han frångått denna åsigt. Jag kan underrätta honom, hvarför han frångått denna åsigt. Jo, därför, att de enskilda bankerna sjelfva numera äro utmätningsmän, ty i kapprocksreverserna taga de medgifvande af gäldenären att panten får säljas under hand eller på auktion. De äro således i sjelfva verket sjelfva exekutorer och taga sig sin rätt, fullt lagligt då gäldenären godkänt det. Det är väl därför, som Herr Wallenberg frångått sin förra åsigt. Men just det, som jag nu anført, bevisar att vi hafva behof af sådana handlingar.

Herr Samzelius: Vid behandlingen af förevarande paragraf inom Utskottet erinrar jag mig mycket väl, att talaren på stockholmsbanken uppträdde mot densamma, och det var till följd af hans ord, som i affärslagstiftningen väga mycket tungt, som paragrafen rönt det öde, som synes i betänkandet. Men, när man erinrade honom, att han såsom ledamot i utsökningskomitén förordat hvad som här föreslås, tycktes han knappt erinra sig, att komitén kommit till ett sådant slut. Emellertid synes det mig vara nästan bättre att vackla på det sätt, att man återgår till sin förra åsigt, än att nu envist fasthålla en åsigt,

som möjligen blifvit i ett obetänksamt ögonblick uttalad. Herr Wallenberg har alltid varit en varm vän af affärslagstiftningens framgång och alltid arbetat för lättnader till åstadkommande af punktlighet i liqvider. Nå väl, hvad äsyftar man med dessa föreslagna urkunder? Jo, just att vinna punktlighet i liqvider, och jag tror därför knappast, att hans motstånd mot denna paragraf står väl tillsammans med hans handlings-sätt i öfrigt. Han har såsom exempel åberopat, att det skulle vara förfärligt om man, på samma gång man medgäfvde rätt till in-teckning för ett skuldebref, kunde medgifva rätt till den pantförskrifna fastighetens utmätning och försäljning utan vidare hörande, om betalning uteblefve. Jag kan då omtala, att i en domsaga i mellersta Sverige var för tjugo eller tretio år sedan brukligt, att gäldenären i skuldebref medgaf "laga in-teckning och dom". Sökanden fick då två expeditioner, en på in-teckning och en på dom, hvilken senare lydde så att, om gäldenären brast i fullgörandet af sina skyldigheter enligt skuldsedeln, skulle fastigheten gå i mät. Detta förfarande hade till följd den största punktlighet i alla liqvider inom domsagan, och ingen undandrog sig att utgifva sådana förskrifningar. Såsom Herr Wallenberg väl känner, är det vid beviljandet af lån vanligt, att långgifvaren bestämmer villkoren, såsom den der har magten på sin sida, och, om han föreskrifver ett sådant villkor, lærer väl gäldenären underkasta sig det liksom han nu ofta underkastar sig det villkor, att vid belåning af hypo-tek panten får realiseras under hand eller på auktion. Denna försäljning kan ju ske på det mest lättvindiga sätt, sedan man medgifvit denna rätt. Men jag medgifver, att en penningeinstitution icke skulle kunna tillåta ett sådant tillvägagående och jag tror icke, att banker i allmänhet begagna sig af detta villkor på annat sätt än att panten offentligen försäljes. På grund af hvad jag yttrat och då onekligen denna paragraf innebär ett frö till vidare utveckling åt det rätta hållet, vid-blifver jag mitt yrkande om återremiss.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: På en direkt fråga är jag naturligtvis skyldig att gifva ett direkt svar. Jag vill då i anledning af Grefve Horns anförande fästa uppmärksamheten på, att det är en väsentlig skilnad att, då jag lånar mot pant, som med detsamma öfverlemnas, medgifva, att panten får säljas på offentlig auktion — någon försäljning under hand har jag icke hört talas om hafva blifvit medgifven i förbindelser till någon bankinrättning — och att i en förskrifning tillåta, att *allt hvad jag eger* får utmätas så, att utmättningsförrättaren får gå i mitt hem och rifva, utan att ens fråga om jag är stadd vid kassa, på kontoret. Detta senare är en mycket sträng åtgärd, men jag skulle icke motsätta mig stränga åtgärder, om jag ansåge sådana behöfliga. Jag tror dock, att våra kreditbruk äro så framskridna, att dessa åtgärder icke äro behöfliga. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att förr i världen funnos vederhäftighetsbevis vid alla lånehandlingar. Dessa bevis kostade icke mer än en riksdaler. Nu skulle jag vilja utfästa præmium, om någon bland 10,000 lånehandlingar, som jag skulle kunna uppvisa, kunde hitta ett enda vederhäftighetsbetyg. Menniskorna känna hvarandra mer nu än förr till följd af den liffigare beröringen och samfärdseln, och detta gör, att vederhäftighetsbevis icke behövas utan till

*Förslag till
utskökningslag.* (Forts.) och med kommit så i vanvärde, att, då sådant presenteras, man säger: "jaså, är det en sådan, som behöver vederhäftighetsbetyg", hvilket innebär detsamma som att denna person icke på något annat sätt kan komma i åtnjutande af någon slags kredit. På samma sätt skulle det gå med dessa utmätningssapper: "jaså, är det en sådan, som behöver anlita den utvägen för att skaffa sig penningar; då tror jag att vi vänta". Jag fäster mig alldeles icke vid vittnesbetyget och kostnaden för dess anskaffande, ty det är en obetydlighet, men jag tror icke att användandet af dylika papper skulle blifva ett godt kreditbruk, och, om jag för sex år sedan hyste en motsatt åsigt — "varmt förfäktat" — den har jag aldrig gjort — bevisar detta blott, att jag likasom många andra vunnit ökad erfarenhet med tiden. Jag tror, att på många ställen finnas kreditbruk, som icke äro önskvärda. Så kan jag tala om, att en bankinrättning bestämt, att den icke mottager vaxlar annat än, då accepten är bevitnad. Jag anser det rent af förskräckligt att tala om sådana kreditbruk, ty i vaxelaffärer måste man förutsätta, att man icke har att göra med annat än honett folk. En annan bankinrättning har ett kreditbruk, som jag anser vara i hög grad skamligt, nemligen att taga kapprocksrevers samt att låta borgesmännen i stället för borgensförbindelse skriva revers på *större* belopp än sjelfva hufvudreversen och sedermera sälja hypoteksreversen och låta mellanhänder förtjena derpå, hvilket då sker på låntagares och borgesmäns bekostnad. Detta anser jag skamligt och beklagar, att i de orter, der ett sådant bruk är antaget, det icke finnes någon organ inom pressen, som kan blotta förhållandet. Detta är dock allt enskilda försök, men här är fråga om att antaga en lagbestämmelse i syftning att vi skola misstro hvarandra så mycket som möjligt. Men, mine Herrar! hvad innebär krediten? Jo, att man skall misstro hvarandra *så litet som möjligt*, och just därför anser jag, att ifrågavarande lagbestämmelse icke är lämplig. För min egen del kommer jag sannolikt icke att hafva hvarken nytta eller skada af om paragrafen antages, men jag har velat angifva de skäl, på hvilka jag nu anhåller om afslag å densamma.

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Med ifrågavarande paragraf i den Kongl. propositionen har varit afsedt ett försök att här i landet införa ett kreditbruk, som visat sig vara af nytta i åtskilliga andra länder, der kreditbruken i öfrigt äro fullt ut lika mycket utvecklade som hos oss. För min del kan jag icke se något skäl, hvarför icke samma stadgande skulle kunna vara af nytta här, men jag tilltror mig icke att bedöma, i hvad mån man skulle komma att begagna sig af en sak som åtminstone i början vore både ny och okänd. För öfrigt anser jag icke så stor vikt ligga på denna paragraf, emedan den är helt och hållet fristående och kan utan skada insättas i lagen eller uteslutas. Jag hade föreställt mig, att dess öde skulle vara beroende af de sympatier, den väckte hos Riksdagen, och vill i det fallet foga mig efter den åsigt, som vinner de största sympatier. Då emellertid så få ledamöter yttrat sig i frågan, anser jag mig ännu icke vara öfvertygad om, hvilken åsigt har de största sympatierna, och jag skulle därför helst önska, att Kammarerna ville återremittera paragrafen, så att

man blefve i tillfälle att se, huru vida sympatierna inom Andra Kammaren äro starkast för eller emot paragrafen.

*Förslag till
utskökningslag.
(Forts.)*

Herr Stråle: Jag ber att få upplysa, att af Andra Kammarens ledamöter i Utskottet var det endast ordföranden, hvilken tagit del i lagberedningens förslag, som yrkade på denna paragrafs antagande. Skälen för Utskottets hemställan, hvilka jag redan uppläst, vill jag ej nu upprepa.

En talare på jönköpingsbänken har tyckt, att Utskottets skäl för afslag äro svaga. Det må bero på tycke och smak. För min del anser jag det icke vara ett svagt skäl, att man icke vill legalisera sådana fordringsbevis, på grund hvaraf man kan utmäta en gäldenärs egen- dom utan att han vet af utmätningen. Man har sagt, att långgifvaren bestämmer villkoren vid försträckning och det är till en viss grad san- ning. För min del antager jag dock att, om denna paragraf blifver lag, icke någon person, som är mån om sin kredit, skriver under sådana skuldsedlar och att de komme att utgifvas endast af personer, som icke kunna få penningar på annat sätt. En väsentlig skilnad förefinnes ju mellan en vanlig skuldsedel och en förbindelse af ifrågavarande beskaf- fenhet. För den förra blir jag först delgifven lagsökningen och får någon tid att anskaffa likvid. För den senare åter kan efter förfallo- tiden utmätning genast ske, äfven om jag är frånvarande från hemmet; och jag betvivlar att utmätningsmannen, om annan tillgång finnes, skulle utmäta en verklig genfordran, ty utmätningsmannen lärer svårli- gen vara i tillfälle att pröfva, huru vida denna genfordran är klar och ostridig.

Jag fortsätter mitt yrkande om afslag.

Herr Wallenberg: Jag är så öfvertygad, att man på allt sätt bör vara tillmötesgående för att kunna få denna lag igenom, och att, då yrkande om återremiss nu framställts, på det att Andra Kammaren skall få säga sitt ord i saken, jag mycket väl kan gå in på återremiss, men dermed vill jag alldeles icke hafva sagt, att jag, om Andra Kam- maren antager paragrafen, också skall vid det slutliga afgörandet rösta för den, ty det är mycket möjligt, att i Andra Kammaren kan göra sig gällande den åsigt, att det är ett sätt att gå strängare till väga, och jag tror icke, att åsigtarna der i afseende på borgenärs förhållande till gäldenär äro på något sätt mildare än inom denna krets. Om Kammaren föredrager återremiss, kan jag således nu frånträda mitt yrkande på afslag, men jag förklarar tillika bestämdt, att Andra Kam- marens beslut icke kommer att inverka på mitt slutliga votum. Jag tror verkligen, att vi kunna lika väl som Andra Kammaren bedöma sakför- hållanden.

Herr Samzelius: Jag ber att med anledning af Herr Stråles yttrande få upplysa, att inom Utskottet, förutom ordföranden, som för- ordade Kongl. Maj:ts proposition i denna del, en ledamot från Andra Kammaren instämde med mig. För öfrigt vill jag nämna, att vid frå- gans förberedande behandling, då några suppleanter deltog deri, utta- lade äfven några affärsmän sina sympatier för paragrafen. Om lag-

*Förslag till
öfverläggningslag.
(Forts.)* stiftningen i detta ämne skall föras framåt, så bör väl Första Kammaren, och företrädesvis de som önska befordra en ordnad kredit, gå i spetsen, ty flertalet af Andra Kammarens ledamöter drifva endast obetydligt affärer och förstå således ej att rätt bedöma frågan. Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr von Koch: Jag begärde ordet, då jag hörde Herr Statsministern yttra, att så få ledamöter uttalat sig i frågan, och med anledning häraf vill jag förklara, att jag för min del, på de skäl, som af Utskottet blifvit anförda och här af Herr Wallenberg uttalats, tillhör dem, som vilja ur lagen utesluta denna paragraf. Jag vill dock ej motsätta mig återremiss, om Kammaren anser en sådan nödig; men då paragrafen är alldeles fristående, sker ingen skada, om den afslås. Särdeles troligt är icke, att den skall vinna stora sympatier inom Andra Kammaren, då den förordats af endast två ledamöter i Utskottet från Andra Kammaren, af hvilka den ena slutat med att icke framställa något yrkande. Som sagdt, tror jag emellertid, att man icke riskerar något genom bifall till Utskottets förslag om paragrafens uteslutande, därför jag också kommer att rösta, då frågan återkommer från Utskottet.

Herr Reutersvärd: Jag ber att få förklara, att jag vid första behandlingen af denna fråga icke var bland dem, som ville stryka denna paragraf och jag måste medgifva, att den diskussion, som här blifvit förd, gjort mig tveksam, hvarför jag instämmer i yrkandet om återremiss.

Egentligen begärde jag ordet med anledning af den talares anförande, hvilken sade, att i bankinrättningarne numera icke behöfdes vederhäftighetsbetyg. Jag tror, att Riksbanken både fordrar och måste fordra sådant betyg, om också icke den bank, som af talaren förestås, bryr sig derom. Samme talare fälde ett annat yttrande, som var nog strängt att framföra utan någon närmare uppgift. Han nämnde, att en bankinrättning brukade tillåta sig det obehöriga att i stället för borgen taga löftesmannens revers på högre belopp än hvad kapprocksreversen innehåller. Då man yttrar något sådant, är man nära nog skyldig att säga hvilken bank, som tillåtit sig ett sådant förfarande, ty annars rör beskyllningen alldeles för många banker.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats, dels att frågan, huru vida det i 54 § af Kongl. Maj:ts proposition förekommande stadgande borde i lagförslaget intagas, måtte till Utskottet återförvisas, dels ock att Kammaren skulle gilla Utskottets förfarande att från lagförslaget utesluta ifrågavarande stadgande.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition å dessa yrkanden, hvilka propositioner besvarades med många ja och nej i blandning; hvaruppå och efter det proposition på den ifrågavarande paragrafens uteslutande förnyats och på enahanda sätt besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition: *Förslag till utsökningslag.*

(Forts.)

„Den, som vill, att 54 § i Kongl. Maj:ts förslag till utsökningslag *icke* skall intagas i Särskilda Utskottets ifrågavarande lagförslag, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, beslutar Kammaren, att frågan om en sådan paragrafs införande i Utskottets förslag skall återförvisas.“

Omröstningen företogs och befunnos, vid dess slut, sedan den undantagna och förseglade voteringssedeln blifvit öppnad, rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 36.

Nej — 35.

24 §.

Herr Stråle: Mot den nu föredragna paragrafen har jag anmält min reservation, nemligen för så vidt Utskottet, med ändring af Kongl. Maj:ts proposition, föreslagit att länsman må vara behörig att utgifva sådant bevis, hvarom här är fråga. Så vidt jag känner hafva de fall, då en gäldenär nekat sitt namn, hittills varit temligen sällsynta. Det är visserligen icke ovanligt, att en gäldenär i sin förklaring säger, att han icke minnes, att han underskrifvit fordringshandlingen, men, då öfverexekutor förelagt honom att på bestämd dag infinna sig för att förklara om han skrifvit eller icke skrifvit sitt namn, vid äfventyr att hans uteblifvande icke hindrar målets afgörande, har det, så långt min erfarenhet sträcker sig, varit temligen sällsynt, att gäldenär nekat sin hand, och sker sådant förnekande falskeligen, är ansvaret strängt enligt strafflagen. Jag tror följaktligen, att någon vidt utsträckt föreskrift om notarial-attest i detta hänseende icke är af verkliga behovet påkallad. Emellertid har nu Kongl. Maj:t föreslagit, att, om en gäldenär nekar sin hand och förskrifning och icke erkänt fordringshandlingen vid domstol eller inför öfverexekutor, och handlingen icke heller är försedd med bevis att gäldenären, i tillkalladt vittnes närvaro, inför kronofogde, stadsfogde eller notarius publicus erkänt handlingen, så skall målet såsom tvistigt förvisas till domstol. Emot detta förslag anser jag mig icke böra uppträda; men Utskottet har tillagt, att ett behörigt erkännande äfven skulle kunna försiggå inför länsman. För att ett sådant erkännande skall erhålla all den säkerhet som behöfves, bör naturligtvis deröfver föras protokoll, hvori handlingen ordagrant införas, så att bestämdt kan utrönas hurudan handlingen var beskaffad vid erkännandet. Således skulle, enligt Utskottets förslag, sådant protokoll komma att föras äfven af länsman; men dessa befattningar bestridas ofta af vikarier, och jag befarar, att protokollen icke alltid skulle vara tillgängliga, då de erfordrades. I min tanke erbjuda notarii publici, stadsfogdes och kronofogdes arkiv vida större säkerhet. En

Förslag till utskottningslag. (Forts.) annan fara synes mig ligga deri, att misstag på person kunna inträffa. De äldre bland oss torde erinra sig en ganska märklig händelse, som inträffade för omkring tjugufem år tillbaka, då, sedan en notarius publicus i Stockholm genom attest intygat rättigheten af en persons namnunderskrift, det sedermera befans, att denna person icke varit den han utgifvit sig för. Männe icke sådana eljest sällsynta fall mera lätt kunna komma att inträffa, om vikarierande länsmän, till hvilka man understundom måste förordna unga och jemförelsevis oerfarna personer, skulle erhålla uppdrag af ifrågavarande beskaffenhet. Mig synes det således vara betänkligt att utsträcka förevarande notarialgöromål längre än Kongl. Maj:t gjort, och jag anhåller därför att Kammarén måtte bifalla paragrafen i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Reutersvärd: I motsats till den siste talaren anhåller jag om bifall till Utskottets förslag. Om det sista skäl han åberopade gäller något, eller att en notarius publicus intygat en persons namnteckning, men denna person befunnits vara en annan än den han uppgifvit sig vara, så hade väl talaren bort i främsta rummet yrka att orden "notarius publicus" skulle utgå ur denna paragraf.

För min del kan jag icke inse, hvarför icke äfven länsmän skulle vara fullt behöriga att intyga, att den eller den personen är den han verkligen är. Dessutom äro länsmännen i landsorten mycket mera än kronofogdarne bekanta med allmogen. Jag tror, att Andra Kammarén lägger stor vikt på att förevarande paragraf utsträckes till länsmännen. Man håller derpå hufvudsakligen, emedan man önskar att kunna få ett sådant intyg, hvarom här är fråga, utan att behöfva resa en måhända betydlig väg till kronofogden. Jag kan ej inse, att någon våda kan uppstå genom Utskottets förslag.

Den siste talaren anförde också, att protokoll måste föras öfver erkännandet och att svårigheter härvid kunde uppstå, emedan unga och oerfarna personer ofta förordnades till vice länsmän. Men icke kan jag föreställa mig, att personer, som erhålla ett så beskaffadt uppdrag, icke kunna föra ett så enkelt protokoll, som enligt denna paragraf kommer i fråga. Det skall ju ej innehålla annat, än att den och den personen erkänt den eller den handlingen. Konungens Befallningshafvande förordnar väl icke till länsman en person så okunnig, att han ej kan sätta upp ett sådant protokoll. Jag förnyar min anhållan om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Horn: I några små frågor uti detta lagförslag har jag ansett mig icke böra skriva särskilda reservationer, ehuru jag icke till fullo gillat Utskottets åsikter i dessa frågor, och bland dem är denna paragraf rörande länsmäns befogenhet i allmänhet att vara en art notarii publici på landet. Väl finnas många länsmän, åt hvilka jag skulle vilja anförtro ett sådant uppdrag, hvarom här är tal, lika väl som åt andra tjenstemän, hvilka enligt Kongl. Maj:ts proposition skulle få ett dylikt uppdrag, men många unga och oerfarna tillförordnade länsmän finnas, och åt dem skulle jag i allmänhet icke våga gifva ett sådant uppdrag. Man kan icke heller stadga, att *ordinarie* länsmän skola få ett sådant uppdrag, ty den besynnerliga omständighet företer sig att

många länsmän icke äro ordinarie, utan endast ställda på tillsvidareförordnande. Inom Utskottet tänkte jag först, att saken skulle kunna hjälpas genom att i paragrafen säga "ordinarie länsmän", men jag gick sedan från denna tanke. Nu anhåller jag att få förena mig uti det af Herr Stråle framställda yrkande; men då Utskottets ledamöter från Andra Kammaren alla, med undantag af Ordföranden, voro ense om att intaga ordet "länsman" i paragrafen och då, om Kammarerna nu förändrar paragrafen men Andra Kammaren godkänner Utskottets redaktion, svårighet torde uppstå att sammanjemka de olika besluten, hemställer jag, huruvida det icke vore bäst att återremittera paragrafen och låta dess slutliga lydelse bero på Andra Kammarens beslut. Att hela lagen skulle falla på en sådan smäsak skulle jag för ingen del vilja.

Förslag till
utskottslag.
(Forts.)

Herr von Gegerfelt: För min del har jag icke den ringaste betänklighet att tillerkänna det vitsord, som här är fråga om, äfven åt länsmän, till och med om de äro tillförordnade. Vitsordet grundar sig väl derpå, att tjenstemanna-ansvar åligger den, som skall utfärda ett dylikt bevis, och i sådant hänseende äro länsmän lika ansvarige som kronofogdar och stadsfogdar, hvilka senare, åtminstone i de mindre städerna, knappt stå öfver länsmän hvarken i det ena eller det andra afscendet.

I öfrigt anhåller jag att få göra en anmärkning mot en af Utskottet föreslagna ändring i Kongl. Maj:ts proposition. De uti denna föreslagna orden "och är ej heller derå tecknad behörigt bevis" har Utskottet ersatt med "eller ock, enligt å handlingen tecknad behörigt bevis". Utskottet motiverar detta med det uttalande "att, om uppenbarligen synes, att det å fordringshandlingen tecknade bevis är oriktigt, betalningsskyldighet ej skall gäldenären åläggas". En sådan förändring finner jag minst sagt obehöffig; åtminstone är det ingen förbättring. Om nemligen det uppenbarligen synes, att beviset å fordringshandlingen är oriktigt, så kan det väl svärigen kallas *behörigt bevis*, och Kongl. Maj:ts proposition förutsätter, att beviset skall vara behörigt. Jag tror således icke, att den ringaste förändring i sak vinnes genom den af Utskottet föreslagna reduktion och jag anser, att en så beskaffad ändring ej bör vidtagas samt yrkar därför bifall till den af Kongl. Maj:ts föreslagna lydelse af paragrafens förra del, hvaremot jag icke har något emot att, på sätt Utskottet föreslagit, ordet "länsman" insättes i den senare delen.

Herr Samzelius: Ehuru jag icke anser den här föreslagna ändringen vara af någon synnerlig stor vikt och jag för min del icke inom Utskottet framställt något yrkande derom, så får jag dock nu, då Utskottet nästan enhälligt antagit densamma och jag icke kan finna, att den har något oskäl med sig, hemställa, om icke äfven Kammarerna skulle finna lämpligt att bifalla densamma. Man kan nästan förutsätta, att med de varma sympatier, som Andra Kammarens Utskottsledamöter uttalat för detta ändringsförslag, det skall åtminstone inom denna Kammar bli antaget, och jag hemställer, huruvida det då kan vara skäl, att Första Kammarerna i denna mindre viktiga fråga fattar ett afvikande beslut. Länsmännen må nu hafva hvilka kvalifikationer som

Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

helst i öfrigt, så bör man väl åtminstone kunna antaga, att de skola vara i stånd att intyga ett faktiskt förhållande; de behöfva ju dertill blott ega sanningskärlek, och den egenskapen torde man väl kunna förutsätta hos hvilken menniska som helst, då han skall afgifva ett intyg å tjenstens vägnar i tillkalladt vittnes närvaro. Inom Utskottet motsatte Herr Stråle sig, så vidt jag kan erinra mig, icke att ordinarie länsman skulle erhålla den här i fråga varande behörigheten; hans betänkligheter gälde endast de tillförordnade länsmännen. Det synes mig dock ganska svårt att genomföra eller försvara den satsen, att, då en länsman blifvit tillförordnad, han icke i sådana här särskilda fall skulle få hafva samma förtroende som den ordinarie. Då en vikarierande domare tillförordnas, så är det ju icke sagdt, att han alltid skall vara lika klyftig som den ordinarie, men han har dock samma funktioner och ansvar. Jag kan då icke se, hvarför man i fråga om länsmän skulle hysa ett sådant misstroende mot de tillförordnade. Det har för öfrigt blifvit anmärkt, att länsmännen numera icke tillsättas med fullmakt, utan endast på förordnande såsom förhållandet är med alla landtstatstjenstemän. För min del har jag icke den minsta betänklighet vid att bifalla Utskottets förslag.

Herr Wallenberg: Två talare i denna Kammare, som tillika hafva det förtroendet att i olika delar af landet vara Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hafva mot den i denna paragraf föreslagna förändringen anført, att länsmännen äro så opålitliga och att det därför icke ginge an att i här i fråga varande afseende göra dem vittnesgilla såsom Utskottet föreslagit. Jag tror, att man just häruti borde finna ett skäl, hvarför det kunde vara lämpligt att vidtaga den föreslagna förändringen; ty derefter blefve det angeläget att alltid till länsmän antaga pålitliga personer. Jag ber Kammaren för öfrigt taga i öfvervägande hvad Herr Sanzelius nyss yttrade, nemligen att man i Utskottet nästan enhälligt önskade, att det föreslagna tillägget skulle göras. Jag tager för gifvet, att det med stor majoritet kommer att bifallas i Andra Kammaren, och frågan är verkligen icke af den betydighet, att jag kan finna något skäl att återremittera punkten blott för att hålla den öppen, såsom en talare föreslagit. Jag får för min del anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bennich: Jag har också haft något att skaffa med länsmän, och jag ber att få säga, att jag icke haft den erfarenhet rörande desse tjenstemän, som här blifvit uttalad af de tvänne landshöfdingar, som yttrat sig i frågan, eller att de skulle vara mindre pålitlige, åtminstone icke i den mån, att de icke skulle vara fullt lämplige att meddela ett så beskaffadt intyg som det här i fråga varande. Att Utskottsledamöterna från Andra Kammaren så enhälligt yrkat, att denna notariatsrätt måtte utsträckas äfven till länsmännen, det finner jag naturligt, åtminstone med den erfarenhet jag har från det län jag representerar. I en stor del af länet hafva invånarne åtminstone 12 till 15 mils afstånd till närmaste kronofogde, och der finnes icke någon annan tjensteman än länsmannen att vända sig till för att få ett sådant intyg. Att de skulle resa 12 eller 15 mil för att få en underskrift bestyrkt,

det vore att fordra en väl stor uppoffring. Samma förhållande eger rum i åtskilliga delar af våra aflägsna norra provinser. Jag kan således icke finna annat, än att detta yrkande om behörighet för länsmän att meddela ett så beskaffadt intyg som i denna paragraf omförmäles, har ganska goda skäl för sig, och jag hemställer därför om bifall till Utskottets förslag.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Herr Stråle: De två senaste talarne hafva påbördat mig och en annan ledamot af Kammaren, som i detta ämne är af samma åsigt som jag, ord, hvilka vi icke fält. Jag har icke yttrat ett ord om att länsmännen skulle vara opålitlige, men väl att vikarierande länsmän kunna vara unga och jemförelsevis oerfarne, hvilket är något helt annat. Jag begagnar tillfället att uttala, att enligt min erfarenhet, länsmän tvärtom allmänneligen äro duglige och redbara. Men man må icke förbise, att antalet sökande till vikariat för länsmän numera är mycket mindre än tillföre, och man finner sig ofta i förlägenhet att till dessa vikariat erhålla så erfarne substitut som man skulle önska. Jag tillåter mig emellertid fortfarande fästa uppmärksamheten på möjligheten deraf, att det originalprotokoll, hvori förbindelser af ifrågavarande beskaffenhet böra ordagrant införas, icke finnes att tillgå då det erfordras. Exempelvis vill jag nämna, att i dessa dagar en person blifvit förordnad till vikarierande länsman i en ort, som han icke tillhör. Huru lätt skulle det icke kunna inträffa att, om ett notarialprotokoll blefve upprättadt, handlingen icke aflemnades vid vikariatets upphörande eller eljest saknades, då längre eller kortare tid efteråt behof af protokollets företeende uppstode?

Jag har trott att den föreslagna utsträckningen af notarialuppdraget kunde undvikas. Den senaste talaren har åter förmenat vissa delar af ett annat län vara i behof deraf. I sådant fall kan man ju tillämpa det stadgande som Kammaren redan antagit, nemligen att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger inom visst område förordna länsman att i kronofogdes ställe vara utmättningsman; länsman blir derigenom behörig att utfärda här ifrågavarande intyg. Jag vill visserligen icke påstå, att det ligger någon så synnerligen stor vikt på ifrågavarande af Utskottet gjorda tillägg, och jag ansluter mig därför gerna till det här gjorda yrkandet om återremiss och afstår från mitt förra yrkande.

Herr von Koch: Jag kan visserligen lätt förstå, att man, i synnerhet i de norra länen, der distrikten äro vidsträckta, önskar att kunna få anlita länsmän i stället för kronofogde i de flesta fall. I denna paragraf är det nu icke fråga om annat än att, då någon nekar sin hand och förskrifning, målet skall förklaras tvistigt, såvida icke ett bevis af här jemväl omtalad beskaffenhet finnes derå tecknad. Att det i Andra Kammaren, hvars majoritet består af allmogemän, skulle förefinnas en så ofantligt stark ifver för att sådana skuldfordringsmål icke måtte blifva tvistiga förklarade, är nog möjligt; jag är icke i tillfälle att i det afseendet bedöma majoritetens åsichter i Andra Kammaren; men så vidt jag känner förhållandena, har det icke varit från det hållet, som man hittills varit mest angelägen att få skuldfordringsmål hastigt afgjorda. Ilvad nu länsmännens ställning beträffar, så tror jag,

Förslag till att man har ganska olika erfarenhet från olika delar af landet. Jag
utsökningslag. har förr varit i tillfälle att taga kännedom äfven om de norra länen;
 (Forts.) och hvad beträffar lättheten att der erhålla länsmän och deras förmö-
 genhetsförhållanden, så torde de i allmänhet vara ganska fördelaktiga.
 I de södra länen deremot vet jag, att der förefinnas de allra största
 svårigheter att erhålla fullt lämpliga personer både till ordinarie och
 vikarierande länsmän. Man är därför ofta tvungen att anlita unga och
 alldeles oerfarna personer och till följd deraf sådana, som icke alltid så
 väl känna till förhållandena inom orten, att de icke till och med skulle
 kunna blifva missledde till att lemna ett origtigt intyg om identiteten
 af en person. Jag tror för min del icke att, då det är fråga om en
 så pass ömtålig sak som den i denna paragraf omförmälda, det kan
 vara skäl att utsträcka behörigheten att meddela sådana bevis längre
 än Kongl. Maj:t föreslagit. Jag skulle helst vilja sluta mig till dem,
 som önska, att ordet "länsman" måtte ur paragrafen uteslutas; men
 då, såsom förut blifvit nämnt, denna fråga på intet vis är af sådan
 art, att man för dess skull bör på minsta sätt utsätta sig för att icke
 komma öfverens med Andra Kammaren, så får jag nu inskränka mig
 till att förena mig om yrkandet på återremiss af paragrafen.

Grefve Horn: Jag har begärt ordet endast för att försvara mig
 mot Herr Wallenbergs påstående, att jag skulle hafva sagt, det läns-
 männen vore opålitlige. Det har jag icke sagt, oaktadt både Herr
 Wallenberg och Herr Bennich velat påbörda mig det. I det fallet åt-
 minstone stämmer icke regeln, att två vittnen äro fullt bevis. Jag har
 endast påstått, att det vore vanskligt under vissa förhållanden att upp-
 draga ett så viktigt värf åt unga pojkar på 21 eller 22 år, som man
 ofta måste förordna till länsmän, och hvilkas pålitlighet man icke alltid
 så noga kan känna. Man blir nemligen, såsom en talare här redan
 nämnt, ofta tvungen att förordna dem, då man icke har andra att taga
 och tjensten väl icke kan stå obesatt.

Herr Samzelius: Såvida jag fattat Grefve Horns och Herr Strå-
 les yttranden rätt, innebära de icke något tydligt tillkännagifvande, att
 tillförordnade länsmän i allmänhet icke äro så pålitliga, att man kunde
 våga tillåta dem att meddela sådana bevis, som de ifrågavarande; men
 grundtanken i dessa yttranden var väl ett misstroende votum mot läns-
 männens egenskaper. Om man skulle gifva ordinarie länsman den
 ifrågavarande rätten men icke låta den utöfvas af hans vikarie, skulle
 man med samma skäl kunna anföra detsamma med afseende å krono-
 fogdes vikarie. Jag har nemligen varit med om att meddela krono-
 fogdeförordnanden till unge män, hvilkas erfarenhet sannolikt icke varit
 synnerligen mycket större än deras, som pläga erhålla länsmansförord-
 nanden.

Jag vill nu berigtiga det yttrandet af Herr Stråle, att en länsman,
 som, till följd deraf att hans distrikt låg aflägsse från kronofogdes bo-
 stad, fått i uppdrag att vara utmätningsman, skulle såsom en följd af
 detta uppdrag äfven ega rätt att meddela ifrågavarande bevis. Så vidt
 jag kan tolka paragrafen, skulle han icke hafva sistnämnda rätt. Den
 tillkommer nemligen enligt paragrafens lydelse kronofogde, länsman,

stadsfogde eller notarius publicus, men icke kronofogde, länsman eller stadsfogde i egenskap af utmätningsman. Den omständigheten, att man kan förordna en länsman till utmätningsman inom sitt distrikt och således gifva honom rättighet att på kronofogdens ansvar verkställa utmätningar, innebär icke, att man kan gifva honom rätt att meddela sådana bevis.

Herr Stråle anförde vidare, att det kan inträffa, att en länsman meddelar ett origtigt intyg, därför att han tager miste på person. Ju större distriktet är, desto lättare kan det hända. En kronofogde känner i regeln icke alla invånare i sitt fögderi; länsmannen kan icke heller känna alla, men dock långt flera än kronofogden och är därför mindre utsatt för att misstaga sig på person. Den omständigheten, att sådana misstag kunna ske, synes mig vara ett skäl att göra länsmansdistrikten mindre, men icke ett skäl att förneka länsman rättighet att utfärda bevis. Skulle man komma i den sorgliga belägenheten, att man måste till länsmans vikarie förordna en person, som icke hade sanningskärlek, då må jag säga, att det vore bra illa stäldt med tjenstemännen. Jag har sett länsmän, som visst icke varit särdeles skickliga, men åt hvilka man mycket väl kunnat uppdraga, att intyga sådana förhållanden, som här äro i fråga. För öfrigt finnes det länsmän, som med rätta åtnjuta särdeles stort förtroende hos allmänheten — en omständighet, som bestyrkes deraf, att de utskottsledamöter, som tillhöra Andra Kammaren, ifrigt påyrkat, att länsmännen skulle ega rätt att till och med vara utmätningsmän på eget ansvar.

Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Reutersvärd: Om vi vore inne på den paragraf, som handlar om att göra länsman till utmätningsman — en paragraf, som vi först senare komma till — då kunde denna diskussion hafva skäl för sig; men i den föreliggande paragrafen är det blott fråga om, att en länsman skall kunna intyga, att den och den personen är den och den personen, och jag kan icke förstå, att man vill göra så stor affär af en så liten sak. Man kunde på samma sätt säga, att en revers icke vore utmätningsgill, om det icke visades, att vittnena hade vissa kvalifikationer. På en vanlig bevittnad revers får jag utan hänsyn till vittnespåskrifterna begära utsökning, men jag skall icke hafva rätt att göra det på en revers, der identiteten är bestyrkt af länsman. Jag tycker att det är märkvärdigt, att man lägger så mycken vikt på denna småsak; och då det kan verka hinder för hela lagens antagande, om man tager bort detta tillägg, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle: Efter mitt förmenande är det icke jag, utan Herr Samzelius, som misstagit sig om 4 §:ens mening. Den innehåller nemligen, att, när länsman eller annan lämplig person blir förordnad att på eget ansvar vara utmätningsman i kronofogdes ställe, så "gälle om honom hvad i denna lag om kronofogde stadgas". Således lär den, som blifvit förordnad till utmätningsman, hafva samma befogenhet, som kronofogde äfven i afseende på meddelanden af här omförmälda intyg.

*Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Att sanningskärlek icke skulle finnas hos de unga män, som under-
stundom vikariera för länsmän, derom har jag icke yttrat något tvifvel;
men jag har yttrat den farhågan, att vikarien, då han, såsom jag
exempelvis anført, är främmande för orten, möjligen, ehuru naturligtvis
ouppsåtligen, kan komma att missledas om personers identitet vid full-
görande af ifrågavarande notarialuppdrag.

Den senaste talaren har förmenat, att frågan om länsmäns rätt att
meddela notarialintyg eller icke skulle sammanhänga med deras vittnes-
giltighet; men det är ju två olika frågor. Länsmans behörighet att
vara vittne kan väl icke bestridas; men något helt annat är, att på
grund af hans skriftliga intyg en lagsökt person, som förnekar sitt
namn under fordringsbeviset, ändock blir underkastad utnätning.

Slutligen tillåter jag mig än en gång förklara, att mitt uppträdande
i denna fråga icke i ringaste mån afsett att uttala missaktning eller
mindre förtroende för vår allmänneligen mycket respektabla läns-
manscorps.

Herr Widmark: Såsom ett ytterligare stöd för hvad som blifvit
anfördt i afseende derå, att länsman borde erhålla äfven det uppdraget
att meddela intyg med gällande kraft, vill jag återopa, att länsman i
ett med det föreliggande likartadt fall är likställd med kronofogde och
notarius publicus, nemligen i afseende på rätten att protestera vexlar.
Det heter nemligen i 72 § Vexellagen, att protest skall å landet verk-
ställas "antingen genom kronofogde eller länsman i orten eller genom
notarius publicus eller magistratsperson från närmaste stad".

Hvad derefter angår den af Utskottet vidtagna redaktionsförändrin-
gen, måtte det väl vara en förbättring, då det i Utskottets förslag tyd-
ligen säges, att "*har icke gäldenären, enligt å handlingen tecknadt be-
hörigt bevis, erkänt handlingen*", under det Kongl. Maj:ts förslag lyder
sålunda: "*är derå ej tecknadt behörigt bevis, att han — — — erkänt
handlingen*". Jag tycker för min del, att detta innebär ett ganska vä-
sentligt förtydligande.

På grund af hvad jag haft äran anföra yrkar jag bifall till Utskot-
tets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven
och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till
den förevarande paragrafen, dels återremiss deraf och dels af Herr *von
Gegerfelt*, att Kammararen skulle antaga den motsvarande paragrafen i
Kongl. Maj:ts proposition, dock med den förändring, att ordet *länsman*
insattes efter ordet *kronofogde*; framställdes propositioner på dessa yr-
kanden, af hvilka den första besvarades med många ja jemte några
nej, och de två senare med många nej jemte några ja; hvarupå och
efter det proposition på bifall till paragrafen förnyats samt med många
ja och några nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade
sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Den fortsatta föredragningen af utlåtandet uppsköts till eftermid-
dagens sammanträde.

Anmälles och bordlades Andra Kammarens protokollsutdrag N:o 177, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 26, i anledning af erhållen återremiss af utlåtandet N:o 16 rörande Herr Ola Månssons motion om upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem
O. Brakel.
